

ONTWERP-BESCHIKKING

Datum	[in te vullen]
Kenmerk	ONTWERP
Onderwerp	Watervergunning Windplan Blauw – NUON Wind Development B.V.

Inhoudsopgave

1. Aanhef	4
2. Besluit	8
3. Voorschriften	9
3.1 Voorschriften voor het gebruik maken van een rijkswaterstaatswerk en/of een bijbehorende beschermingszone	9
3.1.1 Algemene voorschriften	9
3.1.2 Specifieke voorschriften	11
3.1.3 Bereikbaarheid, wijziging en verwijdering van werken	15
3.1.4 Voorschriften met betrekking tot de bescherming van archeologische waarden	16
3.2 Voorschriften voor het gebruik maken van een regionaal waterstaatswerk	17
3.3 Overige voorschriften	19
4. Aanvraag	20
4.1 Aanleiding	20
4.2 Handelingen waarvoor vergunning is aangevraagd	20
4.3 Beschrijving van de waterstaatswerken waarin de handelingen plaatsvinden	20
5. Toetsing van de aanvraag aan de doelstellingen van het waterbeheer	21
5.1 Beoordeling voor wat betreft het gebruik maken van een rijkswaterstaatswerk en/of bijbehorende beschermingszone	22
5.1.1 Regelgeving en beleid	22
5.1.2 Toets-resultaat	22
5.2 Overwegingen ten aanzien van de beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste (veiligheid en waterkwantiteit)	22
5.3 Overwegingen ten aanzien van de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen (waterkwaliteit)	23
5.4 Overwegingen ten aanzien van de maatschappelijke functievervulling door watersystemen ..	24
5.5 Beoordeling voor wat betreft het gebruik maken van een regionaal waterstaatswerk en bijbehorende beschermingszone	28
5.6 Toelichting op de vergunningvoorschriften	29
6. Procedurele aspecten	32
6.1 Gevolgde gecoördineerde procedure	32
6.2 Milieueffectrapport (MER)	34
6.3 Geldigheid van de vergunning	34
6.4 Verzoeken tot goedkeuring	35

6.5 Behandeling van zienswijzen.....	35
7. Conclusie	35
8. Ondertekening.....	35
9. Mededelingen.....	36
Bijlage I, Begripsbepalingen	37
Bijlage II, Tekeningen.....	40
Bijlage III, Inhoud van een werkplan	43
Bijlage IV, Posities windturbines	45
Bijlage V, Digitaal te verstrekken gegevens.....	46
Bijlage VI, Rapport 'Inrichting rustgebied Windplan Blauw'	48

1. Aanhef

De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft op 22 februari 2018 een aanvraag ontvangen van Nuon Wind Development B.V. om een vergunning als bedoeld in hoofdstuk 6 van de Waterwet (Wtw) voor het verrichten van handelingen in een watersysteem.

De aanvraag is namens de aanvrager ingediend door Pondera Consult B.V.

De aanvraag betreft het gebruik maken van het rijkswaterstaatswerk IJsselmeer en de hierin- of hieraan grenzend gelegen rijkswaterstaatswerken of de daartoe behorende beschermingszone door, anders dan in overeenstemming met de functie, daarin, daarop, daarboven, daarover of daaronder werkzaamheden te verrichten, werken te maken of te behouden, dan wel vaste substanties of voorwerpen te storten, te plaatsen of neer te leggen, of deze te laten staan of liggen.

IJsselmeerwinT B.V. en Nuon Wind Development B.V. hebben gezamenlijk het initiatief genomen om een windpark met bijbehorende voorzieningen te realiseren in het deelgebied Noord in de provincie Flevoland. Het windpark van beiden initiatiefnemers tezamen wordt aangeduid als 'Windplan Blauw'. Beide initiatiefnemers hebben een vergunningaanvraag ingediend ingevolge de Waterwet voor de windmolens die elk van hen gaat realiseren, behouden en verwijderen. Nuon Wind Development B.V. gaat 14 windturbines realiseren. IJsselmeerwinT realiseert 10 windturbines. Deze vergunning heeft alleen betrekking op de aanvraag van NUON Wind Development B.V. In deze aanvraag zijn ook maatregelen aangevraagd ten gunste van een op grond van het Rijksinpassingsplan 'Windplan Blauw' en een af te geven vergunning ingevolge de Natuurbeschermingswet in te stellen vogelrustgebied.

Windplan Blauw heeft het initiatief genomen voor de ontwikkeling van een windpark in het IJsselmeer om duurzame energie uit wind op te wekken. Voor het windpark zijn de minister van Economische Zaken en Klimaat en de minister van Infrastructuur en Waterstaat voornemens om het Rijksinpassingsplan Windplan Blauw vast te stellen. De handelingen waarvoor door de aanvrager vergunning is gevraagd zijn: de aanleg, het behoud en de verwijdering van 14 windturbines, het uitvoeren van maatregelen om een beoogd rustgebied voor de fuut te markeren en het in het rustgebied aanbrengen van rifballen ten behoeve van het verhogen van het voedselaanbod voor watervogels.

Op de volgende kadastrale percelen worden windturbines gerealiseerd:

Onderdeel	Locatie *	Kadastrale aanduiding
Windturbines	IJsselmeer Windturbine-nummer: BU11, BU12	H-543 Dronten
	IJsselmeer Windturbine-nummer: BU13, BU14, BU15, BU16, BU17,	H-404 Lelystad
	IJsselmeer Windturbine-nummer: BU18, BU19, BU20, BU21, BU22, BU23, BU24	H-469 Dronten

*= zie bijlage IV voor een verklaring van de windturbinennummers

In de volgende vakken worden 200 rifballen gelijkelijk verdeeld over acht clusters op de waterbodem neergelegd. De X/Y coördinaten markeren de hoekpunten van de clustergebieden waarin elk 25 rifballen worden geplaatst. In bijlage II staan deze vakken grafisch weergegeven.

Clustergroep 1

ID	X-coördinaat	Y-coördinaat	cluster
1	165552	510740	1
2	165588	510776	1

3	165591	510773	1
4	165556	510737	1
5	165722	510922	2
6	165756	510959	2
7	165760	510955	2
8	165725	510919	2
9	165892	511105	3
10	165927	511141	3
11	165931	511138	3
12	165896	511102	3
13	166030	511250	4
14	166066	511286	4
15	166069	511283	4
16	166034	511247	4

Clustergroep 2

ID	X-coördinaat	Y-coördinaat	cluster
17	170499	513027	5
18	170547	513042	5
19	170549	513038	5
20	170501	513022	5
21	170736	513104	6
22	170784	513120	6
23	170785	513115	6
24	170737	513100	6
25	170973	513183	7
26	171021	513199	7
27	171023	513194	7
28	170975	513178	7
29	171163	513248	8
30	171211	513263	8
31	171212	513259	8
32	171164	513243	8

Genoemde percelen en vakken bevinden zich in het IJsselmeer. Een toelichting op dit deel van het initiatief is gegeven in paragraaf 5.4 van deze vergunning. Een meer gedetailleerde beschrijving is gegeven in bijlage VI behorende bij deze vergunning.

De aanvraag betreft ook het gebruik maken van een regionaal waterstaatswerk:

- de IJsselmeerdijk en bijbehorende beschermingszones zoals vastgelegd in de Keur van de waterkeringbeheerder, Waterschap Zuiderzeeland.

De handelingen waar het hier over gaat zijn het plaatsen van ballenlijnen en de bijbehorende bevestigingsmiddelen zoals beschreven in de aanvraag en zoals verbeeld in bijlage II.

De aanvraag heeft betrekking op handelingen ten aanzien waarvan meer dan één bestuursorgaan bevoegd is. Voor handelingen die plaatsvinden in de kernzone, de tussenbeschermingszone en de buitenbeschermingszone van de IJsselmeerdijk is Waterschap Zuiderzeeland het bevoegd bestuursorgaan. Voor handelingen die plaatsvinden in het rijkswater IJsselmeer is Rijkswaterstaat Midden-Nederland het uitvoerend bevoegd gezag. Conform artikel 6.17 Wtw wordt de aanvraag in behandeling genomen door de minister van Infrastructuur en Waterstaat, die in dit geval het hoogste bevoegd gezag is. Waterschap Zuiderzeeland is als mede betrokken bestuursorgaan in de gelegenheid gesteld advies te geven met betrekking tot de aanvraag van de vergunning, voor zover deze betrekking heeft op handelingen die plaatsvinden in de buitenbeschermingszone van de IJsselmeerdijk.

De aanvraag is geregistreerd onder nummer RWSZ2018-00003551 en bevat de volgende stukken:

- 1) Aanbiedingsbrief
- 2) Formulier
- 3) Bijlage 1 Toelichting bij de aanvraag
- 4) Bijlage 2 Machtiging
- 5) Bijlage 3A Bouwtekeningen - plattegrond
- 6) Bijlage 3B Bouwtekeningen - detail
- 7) Bijlage 3C Bouwtekeningen - aanzichten
- 8) Bijlage 3D Bouwtekeningen - fundaties
- 9) Bijlage 4 MER Windplan Blauw
- 10) Bijlage 5A Archeologie - bureauonderzoek
- 11) Bijlage 5B Archeologie – IVO-I
- 12) Bijlage 6 Deelrapport V Veiligheid (MER)
- 13) Bijlage 7 Verwijderingsplan
- 14) Bijlage 8 Aanvraagformulier omgevingsvergunning [*let op: dit document is later ingetrokken*]
- 15) Bijlage 9 Onderzoek aanvaar- en aandrijffrequenties
- 16) Bijlage 10 Saneringsplan

Bijlage 4 (Milieueffectrapport d.d. 22-02-2018) bestaat uit de volgende onderdelen:

- a. Milieueffectrapport (hoofdrapport);
- b. Deel B deelrapport I Bodem, NGE en water
- c. Deel B deelrapport II Ecologie
- d. Deel B deelrapport III Landschap en cultuurhistorie
- e. Deel B deelrapport IV Woon- en leefmilieu
- f. Deel B deelrapport V Veiligheid
- g. Transponeringstabel advies Commissie voor de m.e.r.
- h. Technische uitgangspuntennotitie
- i. Notitie kabels en onderstations
- j. Passende beoordeling
- k. Projectplan vleermuizen
- l. Projectplan vogels
- m. Visualisaties VKA
- n. Inventariserend onderzoek archeologie IJsselmeer
- o. Resultaten geluidsonderzoek VKA
- p. Resultaten slagschaduwonderzoek VKA
- q. Onderzoek externe veiligheid
- r. Aanvulling scheepvaart
- s. Onderzoek communicatieverkeer
- t. Verlichtingsplan

Let op: het milieueffectrapport van 22-02-2018 is later in zijn geheel vervangen door aanvullingen 26 en 27.

Hieronder worden de aanvullingen en wijzigingen van de aanvraag beschreven. Voor elk van deze aanvullingen/wijzigingen geldt dat de laatst geleverde gegevens de aangevraagde situatie beschrijft.

De aanvrager is bij brief met kenmerk RWS-2018/10736 d.d. 22 maart 2018, schriftelijk op de hoogte gebracht van het feit dat de aanvraag volgens artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) onvoldoende gegevens of bescheiden bevat om deze in behandeling te kunnen nemen en is in de gelegenheid gesteld om de ontbrekende gegevens of bescheiden voor 23 mei 2018 aan de aanvraag toe te voegen.

Een aanvulling op de aanvraag is op 9 april ontvangen en geregistreerd onder RWSD2018-00039785. De aanvulling bevat de volgende documenten:

- 17) Brief
- 18) Bijlage: rapport 'Kabels en onderstations' d.d. 22-2-2018

- 19) Bijlage: rapport 'Aanvullingen MER betreffende nautische veiligheid' d.d. 9-4-2018 [*let op: dit document is op 7 mei 2018 vervangen door een nieuwe versie*]
- 20) Bijlage: rapport 'Verlichtingsplan' d.d. 22-2-2018 [*let op: dit document is op 30 mei 2018 vervangen door aanvulling 39*]
- 21) Bijlage: rapport 'Aanvaar en aandrijffrequenties windpark Blauw d.d. 24-1-2018
- 22) Bijlage: notitie 'Trillingsanalyse' d.d. 9-4-2018

Een aanvulling op de aanvraag is op 18 april 2018 ontvangen en geregistreerd onder RWSD2018-00053253. De aanvulling bevat de volgende documenten:

- 23) Passende Beoordeling d.d. 12 april 2018 [*let op: deze aanvulling is op 8 mei 2018 vervangen door aanvulling 27*]

De aanvrager is bij brief met kenmerk RWS-2018/16130 d.d. 26 april 2018, schriftelijk op de hoogte gebracht van het feit dat de aanvraag volgens artikel 4:5 van de Awb onvoldoende gegevens of bescheiden bevat om deze in behandeling te kunnen nemen en is in de gelegenheid gesteld om de ontbrekende gegevens of bescheiden voor 23 mei 2018 aan de aanvraag toe te voegen.

Een aanvulling op de aanvraag is op 4 mei 2018 ontvangen en geregistreerd onder RWSD2018-00053255. De aanvulling bevat de volgende documenten:

- 24) document met reactie op het tweede verzoek tot aanvulling;
- 25) Projectplan Blauw d.d. november 2017

Een aanvulling op de aanvraag is op 7 mei 2018 ontvangen en geregistreerd onder RWSD2018-00053255. De aanvulling bevat de volgende documenten:

- 26) een gewijzigde versie van het Milieueffectrapport met bijlagen d.d. 4 mei 2018, *exclusief* Passende Beoordeling [*deze vervangt tezamen met aanvulling 23 de bijlage 4 van de aanvraag*] en *inclusief* 'Documentenlijst MER Windplan Blauw'

Een aanvulling op de aanvraag is op 8 mei 2018 ontvangen en geregistreerd onder RWSD2018-00053253. De aanvulling bevat de volgende documenten:

- 27) Passende Beoordeling d.d. 1 mei 2018 (*deze vervangt aanvulling 23*)

Een aanvulling op de aanvraag is op 9 mei 2018 ontvangen en geregistreerd onder RWSD2018-00054114. De aanvulling bevat de volgende documenten:

- 28) E-mail met toelichting
- 29) Rapport 'Inrichting rustgebied Windplan Blauw' d.d. 9 mei 2018 [*Let op: dit document is op 30 mei 2018 vervangen door bijlage 39*]
- 30) Bijlage bij Rapport 'Inrichting rustgebied Windplan Blauw' d.d. 9 mei 2018 [*Let op: dit document is op 30 mei 2019 vervangen door bijlagen 33, 34, 35 en 36*]

De aanvrager is bij brief met kenmerk RWS-2018/19742 d.d. 23 mei 2018, schriftelijk op de hoogte gebracht van het feit dat de aanvraag volgens artikel 4:5 van de Awb onvoldoende gegevens of bescheiden bevat om deze in behandeling te kunnen nemen en is in de gelegenheid gesteld om de ontbrekende gegevens of bescheiden voor 22 juni 2018 aan de aanvraag toe te voegen.

Een aanvulling op de aanvraag is op 28 mei 2018 ontvangen en geregistreerd onder RWSD2018-00064561. De aanvulling bevat de volgende documenten:

- 31) E-mail met toelichting
- 32) Begeleidende brief
- 33) Bijlage 1 inrichting rustgebied
- 34) Bijlage 2 inrichting rustgebied
- 35) Bijlage dieptekaart noordoost
- 36) Bijlage dieptekaart ZW
- 37) XIX Verlichtingsplan aanvulling aanvraag mei, d.d. 4-05-2018

Een aanvulling op de aanvraag is op 30 mei 2018 ontvangen en geregistreerd onder RWSD2018-00065148. De aanvulling bevat de volgende documenten:

- 38) E-mail met toelichting
- 39) Rapport inrichting rustgebied d.d. 28-05-2018

De besluitvorming over de vergunningaanvraag Waterwet tezamen met diverse overige besluiten/vergunningen vindt gecoördineerd plaats waarbij de Minister van Economische Zaken en Klimaat op grond van de *Rijkscoördinatieregeling* optreedt als coördinerend bevoegd gezag. In de paragraaf over de procedure is een en ander nader toegelicht.

De aanvraag betreft niet de aanleg van kabels, onderstations of overige met het te realiseren windpark verband houdende onderdelen. Voor deze zaken wordt op een later moment een vergunningaanvraag ingediend.

2. Besluit

Gelet op de bepalingen van de Waterwet, het Waterbesluit, de Waterregeling, de Algemene wet bestuursrecht, de afdeling 13.2 van de Wet milieubeheer en de hieronder vermelde overwegingen besluit de minister van Infrastructuur en Waterstaat als volgt:

- I. de gevraagde vergunning als bedoeld in artikel 6.5 sub c van de Waterwet en artikel 6.12, eerste lid van het Waterbesluit aan NUON Wind Development B.V. te Amsterdam te verlenen voor:
  - a. het gebruikmaken van het rijkswaterstaatswerk IJsselmeer en hierin- of aangrenzende rijkswaterstaatswerken of de daartoe behorende beschermingszone door:
    - de in de aanvraag beschreven 14 windturbines te realiseren, behouden en te verwijderen op de in de aanhef van deze vergunning en in bijlage IV weergegeven ruimtelijke posities;
    - de in de aanvraag omschreven markeringen jaarlijks gedurende de periode van 1 augustus tot 31 maart tot het einde van de operationele fase van het windpark aan te brengen, behouden en vóór of op 31 maart te verwijderen, bestaande uit: ballenlijnen, bevestigingsmiddelen en gele betonning met rood-wit-rode markering op de locaties zoals weergegeven in bijlage II en VI behorende bij deze vergunning.
    - de in de aanvraag omschreven acht clusters van 25 rifballen aan te brengen en na afloop van de operationele fase van het windpark te verwijderen op de locaties zoals weergegeven in bijlage II en VI behorende bij deze vergunning;
  - b. het gebruik maken van het regionale waterstaatswerk IJsselmeerdijk en de bijbehorende tussenbeschermingszone en buitenbeschermingszone door hier handelingen te verrichten zoals genoemd onder I, sub a, 2^e en 3^e streepje.
- II. aan de vergunning de hierna genoemde voorschriften te verbinden met het oog op de in artikel 2.1 van de Waterwet genoemde doelstellingen;
- III. de vergunning te verlenen tot uiterlijk 31 december 2050;
- IV. de volgende bijlage uit de aanvraag onderdeel te maken van deze vergunning:
  - Rapport 'Inrichting rustgebied, Windplan Blauw' d.d. 28-05-2018
- V. de gevraagde vergunning te weigeren voor de aanleg, het behoud en verwijderen van windturbinefundaties van het type 'damwandfundatie' zoals beschreven in de vergunningaanvraag.

Voor een toelichting op de in deze vergunning vermelde begrippen wordt verwezen naar bijlage I van deze vergunning.

3. Voorschriften

3.1 Voorschriften voor het gebruik maken van een rijkswaterstaatswerk en/of een bijbehorende beschermingszone

3.1.1 Algemene voorschriften

Voorschrift 1

Aanvang en voltooiing van de werkzaamheden

1. De windturbines mogen niet eerder in gebruik worden genomen dan nadat het bestaande windpark Irene Vorrink is verwijderd.
2. Ten minste drie weken voordat met de werkzaamheden wordt begonnen moet de vergunninghouder dit melden bij de waterbeheerder.
3. Indien de werkzaamheden niet op de volgens het eerste lid gemelde datum kunnen beginnen, moet dit binnen 24 uur kenbaar worden gemaakt bij de waterbeheerder. Hierbij dient een nieuwe startdatum te worden vermeld.
4. Alle krachtens deze vergunning te verrichten werkzaamheden moeten, eenmaal aangevangen, indien dit redelijkerwijs mogelijk is, onafgebroken en voortvarend worden voortgezet.
5. Indien de werkzaamheden (tijdelijk) niet kunnen worden voortgezet, moet dit uiterlijk binnen vijf dagen worden gemeld aan de waterbeheerder.
6. De datum waarop de laatste turbine in gebruik is genomen (dat wil zeggen: elektriciteit kan leveren aan het landelijk net) wordt uiterlijk binnen vijf werkdagen na ingebruikname gemeld aan de waterbeheerder.
7. Indien de werken waarop deze vergunning betrekking heeft zijn aangelegd, dan wordt dit uiterlijk binnen 5 werkdagen gemeld aan de waterbeheerder.
8. De meldingen, genoemd in lid 1, 2, 4, 5 en 6 kunnen per email gericht worden aan de waterbeheerder: handhaving-middennederland@rws.nl

Voorschrift 2

Ongewoon voorval

1. Indien zich een ongewoon voorval voordoet, moet de vergunninghouder onmiddellijk, doch uiterlijk binnen 24 uur, maatregelen treffen, teneinde een nadelige beïnvloeding van een waterstaatswerk zoveel mogelijk te voorkomen, te beperken en/of ongedaan te maken ten aanzien van:
  - het veilig en doelmatig gebruik van het oppervlaktewaterlichaam of bijbehorende kunstwerken overeenkomstig de daaraan toegekende functies, en
  - de ecologische toestand van het oppervlaktewaterlichaam.
2. Een ongewoon voorval is een plotseling gepleegde handeling of plotseling optredende gebeurtenis waardoor nadelige gevolgen voor een waterstaatswerk zijn ontstaan of dreigen te ontstaan.
3. De vergunninghouder moet de waterbeheerder onmiddellijk, doch uiterlijk binnen 24 uur, van een dergelijk ongewoon voorval in kennis stellen via een melding aan de Centrale Meldpost IJsselmeergebied, telefoonnummer 088-7973300. De melding moet bevatten:

- De oorza(a)k(en) van het voorval en de omstandigheden waardoor het voorval zich heeft voorgedaan;
  - De ten gevolge van het voorval vrijgekomen stoffen, alsmede hun eigenschappen;
  - Andere gegevens die van belang zijn om de aard en ernst van de gevolgen voor het waterstaatswerk van het voorval te kunnen beoordelen;
  - De maatregelen die zijn genomen of worden overwogen om de gevolgen van het voorval te voorkomen, te beperken en/of ongedaan te maken.
4. Indien tijdens de heiwerkzaamheden dode vissen boven komen drijven, dient de vergunninghouder hiervan melding te doen bij de waterbeheerder. De melding biedt bij voorkeur inzicht te geven in de aantallen, afmetingen en de vissoorten die het betreft. De melding dient telkens binnen 14 dagen na de waarneming te worden gedaan.
  5. Binnen drie maanden na een ongewoon voorval moet de vergunninghouder aan de waterbeheerder informatie verstrekken over de maatregelen die worden overwogen om te voorkomen dat een zodanig voorval zich nogmaals kan voordoen.
  6. De vergunninghouder dient één nood/- alarmeringsnummer in te richten welke 24 uur per dag bereikbaar is.
  7. Dit nummer moet uiterlijk 12 dagen voor aanvang van de werkzaamheden bekend worden gemaakt bij de Centrale Meldpost IJsselmeergebied, telefoonnummer 088-7973300.
  8. De reactietijd van het beantwoorden en opnemen van de nood/-alarmoproep bedraagt maximaal 10 minuten.
  9. Indien de calamiteit en/of de crisissituatie naar het oordeel van de waterbeheerder hiertoe noodzaakt, dan dient de vergunninghouder er voor te zorgen dat binnen 1,5 uur ter zake kundige medewerkers aanwezig zijn ter plaatse van de calamiteit/crisis of waar de werkzaamheden moeten worden verricht ter bestrijding van de calamiteit/crisis.
  10. Schade die ontstaat ten gevolge van een calamiteit of incident dient door of namens de vergunninghouder te worden hersteld. Dit dient zo spoedig als nodig en mogelijk te gebeuren, zulks in nauw overleg met de betrokken waterbeheerder(s).
  11. De vergunninghouder of degenen die namens de vergunninghouder zijn aangesteld of in zijn naam mogen handelen, dienen bij een calamiteit en/of crisissituatie de aanwijzingen van de waterbeheerder dan wel de Officier van Dienst van Rijkswaterstaat terstond op te volgen.

Voorschrift 3 *Onderhoud werken*

1. De vergunninghouder moet de vergunde werken in goede staat houden. De waterbeheerder kan met betrekking tot het onderhoud specifieke aanwijzingen geven ter bescherming van de bij de vergunningverlening betrokken belangen. De vergunninghouder dient de gegeven aanwijzingen terstond op te volgen. Het onderhoud mag geen gevaar of hinder veroorzaken voor de scheepvaart, het milieu en/of rijkswaterstaatswerken.
2. Als uit periodiek door de vergunninghouder uit te voeren onderhoudsinspecties blijkt dat onderdelen van de windturbines gevaar kunnen opleveren voor de gebruikers van het rijkswater, dan dient hiervan zonder uitstel mededeling te worden gedaan aan de waterbeheerder.
3. Met het oog op het voorkomen van incidenten neemt de vergunninghouder zo nodig passende maatregelen en treedt hiertoe zonder uitstel in overleg met de waterbeheerder.

3.1.2 Specifieke voorschriften

Voorschrift 4

Beoordeling definitieve ontwerpen en overige plannen

1. Uiterlijk drie maanden voordat met de werkzaamheden wordt gestart moeten de definitieve ontwerpen van de te realiseren werken ter goedkeuring worden voorgelegd aan de waterbeheerder. Hierin zijn de exacte dimensies van de werken, de ligging (X, Y en Z-coördinaten), de constructie, de eigenschappen van het gebruikte materiaal, technische specificaties en overige in het kader van deze vergunning relevante kenmerken van de werken eenduidig beschreven. Het betreft hier de definitieve ontwerpen van de volgende werken en activiteiten:
  - a. de fundaties van de windturbines;
  - b. de type(n) turbines
2. De definitieve ontwerpen van de in lid 1, sub a en b genoemde werken bevat in elk geval:
  - a. een gedetailleerd bouwkundig ontwerp
  - b. de volgende tekeningen:
    - i. overzichtstekening
    - ii. technische bovenaanzichten inclusief maatvoering en X/Y coördinaten
    - iii. relevante doorsneden inclusief maatvoeringen
  - c. constructieberekeningen van de funderingen inclusief de daarop aan te leggen bouwwerken
3. De volgende plannen en tekeningen dienen binnen de hierbij aangegeven termijnen ter goedkeuring aan de waterbeheerder te worden overlegd:

Veiligheidsplan aanlegfase	3 maanden voorafgaand aan de aanlegfase
Veiligheidsplan operationele fase	3 maanden voorafgaand aan de operationele fase
Veiligheidsplan verwijderingsfase	3 maanden voorafgaand aan de verwijderingsfase
Verwijderingsplan	3 maanden voorafgaand aan de verwijderingsfase
Nautisch markeringsplan aanlegfase	3 maanden voorafgaand aan de aanlegfase
Nautisch markeringsplan operationele fase	3 maanden voorafgaand aan de operationele fase
Nautisch markeringsplan verwijderingsfase	3 maanden voorafgaand aan de verwijderingsfase
Werkplan aanlegfase	3 maanden voorafgaand aan de aanlegfase
Werkplan verwijderingsfase	3 maanden voorafgaand aan de verwijderingsfase
O&M plan (beheer en onderhoud)	3 maanden voorafgaand aan aanvang operationele fase
Verlichtingsplan aanlegfase	3 maanden voorafgaand aan de aanlegfase
Verlichtingsplan operationele fase	3 maanden voorafgaand aan de operationele fase
Verlichtingsplan verwijderingsfase	3 maanden voorafgaand aan de verwijderingsfase
'As built' tekeningen	3 maanden na afronding van de aanlegfase

4. De in het vorige lid genoemde plannen komen in overleg met de waterbeheerder tot stand.
5. De in lid 3 genoemde werkplannen bevatten in elk geval de informatie zoals aangegeven in bijlage III.

6. Met de werkzaamheden mag niet eerder worden gestart dan nadat door de waterbeheerder schriftelijk goedkeuring is verleend aan de definitieve ontwerpen en plannen zoals bedoeld in lid 1 en lid 3.
7. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd overeenkomstig de voorschriften in deze vergunning. Hieronder wordt mede verstaan: handelen in overeenstemming met de schriftelijk door de waterbeheerder goedgekeurde definitieve ontwerpen en plannen zoals vermeld in dit voorschrift.
8. De vergunninghouder verleent aan de waterbeheerder zijn medewerking om een Vaarwegmarkeringsplan op te stellen.
9. Binnen 3 maanden na afronding van de aanlegfase dient de vergunninghouder gegevens over de gerealiseerde werken te overleggen. Dit betreft de eerder genoemde 'as-built' tekeningen en de in bijlage V genoemde digitaal aan te leveren gegevens.
10. Als de vergunninghouder geen gebruik wenst te maken van deze vergunning dan dient deze dit schriftelijk te melden aan de waterbeheerder.

Voorschrift 5
Uitvoering werken

1. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dienen exemplaren van deze vergunning, goedgekeurde definitieve ontwerpen en plannen op het werk aanwezig te zijn.
2. Indien er naar het oordeel van de waterbeheerder op basis van lokale veldwaarnemingen noodzaak bestaat tot het nemen van maatregelen, dan kan de vergunninghouder om een plan van aanpak worden gevraagd. De hierin te beschrijven maatregelen worden uitgevoerd nadat de waterbeheerder het plan van aanpak schriftelijk heeft goedgekeurd.
3. De vergunninghouder dient zich in kennis te stellen van de ligging van de bestaande kabels en leidingen ter plaatse van de door of namens de vergunninghouder uit te voeren werkzaamheden door middel van in elk geval een graaf-melding in het kader van de Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten.
4. De vergunninghouder moet de werkzaamheden zodanig uitvoeren dat zo min mogelijk hinder en geen gevaar voor het scheepvaartverkeer ontstaat.
5. Door de waterbeheerder kunnen met betrekking tot de feitelijke werkzaamheden aanwijzingen worden gegeven ter bescherming van de betrokken belangen van de waterbeheerder. De vergunninghouder zorgt ervoor dat de gegeven aanwijzingen terstond worden opgevolgd.
6. De vergunninghouder dient de werkzaamheden zodanig uit te voeren dat beschadiging van betrokken waterstaatswerken wordt voorkomen.
7. Schade aan het regionaal waterstaatswerk of aan rijkswaterstaatswerken die is ontstaan door het gebruik maken van deze vergunning wordt deskundig en zonder uitstel in overleg met de waterbeheerder door of namens de vergunninghouder hersteld.
8. Na afloop van de werkzaamheden moet de vergunninghouder de aanwezige werktuigen terstond opruimen.

9. Afval in welke vorm dan ook mag in geen geval op of nabij het waterstaatswerk alsmede in het water worden achtergelaten.
10. Voor aanvang van de werkzaamheden in het IJsselmeer en ook achteraf, na beëindiging van de verwijderingsfase, worden lodingen van de waterbodem uitgevoerd in een straal van 75 meter rondom elk van de te realiseren windturbines. In het rustgebied hoeven voor aanvang van de werkzaamheden en na beëindiging van de verwijderingsfase geen lodingen te worden uitgevoerd, met uitzondering van de locaties van de acht clusters waar rifballen worden aangebracht zoals weergegeven in bijlage II.
11. In het windpark worden gedurende de eerste vijf jaren gerekend vanaf de datum dat het windpark operationeel is, jaarlijks voor 1 februari binnen een straal van 75 meter rondom elk van de windturbines lodingen uitgevoerd.
12. De resultaten van de op grond van lid 10 en 11 uitgevoerde lodingen worden binnen vier weken na uitvoering gerapporteerd aan de waterbeheerder.
13. Als er op basis van de in lid 12 bedoelde rapportages redelijkerwijs verwacht kan worden dat er voor de scheepvaart onveilige situaties kunnen ontstaan, dan stelt de vergunninghouder een plan van aanpak met beheermaatregelen op. Dit plan wordt ter goedkeuring toegezonden aan de waterbeheerder.
14. Per apart schriftelijk goedkeuringsbesluit kan de waterbeheerder besluiten om - mede op basis van de beheermaatregelen die deel uitmaken van het plan van aanpak als bedoeld in lid 13 - te verplichten dat de vergunninghouder hierin genoemde of niet genoemde maatregelen neemt met het oog op een veilige scheepvaart.
15. De vergunninghouder voert overleg met de waterbeheerder over de aard van de beheermaatregelen voordat het plan van aanpak als bedoeld in lid 13 ter goedkeuring wordt toegezonden.
16. De vergunninghouder kan bij de waterbeheerder een gemotiveerd verzoek indienen om de in lid 11 genoemde frequentie ('jaarlijks') te verlagen.
17. De vergunninghouder brengt 200 rifballen verdeeld over acht clusters met elk 25 rifballen aan in het IJsselmeer binnen de hoekpunten van de clustergroepen en clusters uitgedrukt in X/Y coördinaten zoals vermeld in bijlage VI behorende bij deze vergunning. Binnen een maand nadat de rifballen zijn aangebracht meldt de vergunninghouder de locaties van elke afzonderlijke rifbal, uitgedrukt in X/Y coördinaten, aan de waterbeheerder.

Voorschrift 6

Technische voorschriften

1. De aanlegfase dient aan te vangen binnen 5 jaar na het van kracht worden van deze vergunning.
2. Als er gedurende de in lid 1 genoemde periode geen gebruik is gemaakt van deze vergunning, dan wordt deze ingetrokken na afloop van de in lid 1 genoemde periode.
3. De vergunninghouder zorgt ervoor dat de werken onder alle omstandigheden stabiel en van een dusdanige constructie zijn, dat deze te allen tijde op hun oorspronkelijke posities worden behouden.
4. De vergunninghouder verstrekt uiterlijk acht weken voor aanvang van de werkzaamheden een verklaring van een onafhankelijke deskundige dat het ontwerp van de windturbines en andere installaties die deel uitmaken van het windpark voldoet aan de in lid 5 gestelde eisen.
- 5.

- a) Het windpark is ter waarborging van de veiligheid van het scheepvaartverkeer voorzien van in het vaarwater gebruikelijke en bij de verkeerssituatie passende herkenningstekens, verlichting en bakens. Dit betreft de maatregelen die volgen uit de door de waterbeheerder schriftelijk goedgekeurde nautische markeringsplannen en de verlichtingsplannen zoals bedoeld in voorschrift 4 lid 3 tot en met lid 6.
  - b) De ononderbroken werking van de in sub a) bedoelde tekens, verlichting en bakens is gewaarborgd.
  - c) Het windpark is voorzien van deugdelijke controle-, waarschuwings- en besturingssystemen, inclusief een noodvoorziening voor het zowel ter plaatse als vanaf de wal kunnen bedienen en bewaken van het windpark.
- 6.
- a) De vergunninghouder zorgt voor een goede staat van onderhoud van het windpark en onderzoekt daartoe periodiek de windturbines en overige voorzieningen, alsmede de veiligheidsvoorzieningen.
  - b) Indien wordt geconstateerd of het redelijk vermoeden bestaat dat een of meer onderdelen van de op grond van deze vergunning te realiseren en te behouden werken een gebrek bezit(ten), waardoor de veiligheid voor de omgeving in het geding is, dan neemt de vergunninghouder passende maatregelen en, indien sprake is van direct gevaar voor de veiligheid van personen, wordt het windpark of het betreffende deel van het windpark onmiddellijk buiten werking gesteld.
  - c) De vergunninghouder meldt een gebrek als bedoeld in sub b. zonder uitstel aan de waterbeheerder.

Voorschrift 7

Voorschriften in relatie tot het rustgebied

1. De volgende werken dienen jaarlijks op of vóór 31 maart te worden verwijderd en mogen jaarlijks op of na 1 augustus worden geplaatst:
  - a. de betonning die de grenzen van het rustgebied markeert
  - b. de ballenlijnen en bijbehorende bevestigingsmiddelen in het IJsselmeer en op de IJsselmeerdijk.
2. Lid 1 is niet van toepassing op de betonblokken die op de IJsselmeerdijk worden geplaatst: deze worden eenmalig geplaatst en pas in de verwijderingsfase verwijderd.
3. De ballenlijnen zoals weergegeven in bijlage II dienen in de volgende gevallen tijdelijk en tijdig te worden verwijderd:
  - a. bij vorst met kans op (kruierend) ijs;
  - b. bij onderhoud/wijziging van de waterkering door de waterkeringbeheerder;
  - c. op directe aanwijzing van de waterbeheerder of waterkeringbeheerder in het geval er zich een bijzondere situatie voordoet zoals een calamiteit.
4. De locaties van de clustergroepen van rifballen zoals beschreven in bijlage II en VI behorende bij deze vergunning, worden gemarkeerd door middel van een voor de scheepvaart kenbare markering die ondieptes aangeeft. De markering wordt eerst aangebracht gelijktijdig met- of voordat de rifballen op de waterbodem worden neergelegd. De markering wordt jaarlijks, op of kort na 1 augustus, verwijderd. Jaarlijks, op of kort vóór 31 maart, wordt de markering jaarlijks opnieuw aangebracht.
5. Uiterlijk 6 weken voordat de in lid 4 bedoelde werken worden aangebracht, dient de vergunninghouder bij de waterbeheerder een plan in waarin bedoelde maatregelen en de posities hiervan staan beschreven.
6. De in lid 4 genoemde markering wordt niet eerder aangebracht dan nadat de waterbeheerder het plan zoals bedoeld in lid 5 schriftelijk heeft goedgekeurd.

7. Alle aangebrachte werken en tekens in het rustgebied dienen tijdens de verwijderingsfase van het windpark te worden opgeruimd. Het verwijderingsplan hiertoe dient hiervoor eerst te zijn ingediend en schriftelijk goedgekeurd zoals bedoeld in voorschrift 4.

3.1.3 Bereikbaarheid, wijziging en verwijdering van werken

Voorschrift 8 Bereikbaarheid

1. De waterbeheerder van het waterstaatswerk 'IJsselmeer' dient te allen tijde elke deel van het projectgebied van vergunninghouder te kunnen bereiken. De vergunde werken en/of activiteiten mogen dit niet verhinderen. Dit geldt evenzo voor de beheerder van de nabij gelegen IJsselmeerdijk. De waterkeringbeheerder dient zowel van de landzijde als vanaf het IJsselmeer onbeperkt toegang te houden tot de beschermingszones en kernzone van de IJsselmeerdijk waarbij de vergunde werken en/of activiteiten geen belemmering mogen zijn.
2. De ballenlijnen die het rustgebied markeren en de palen waaraan deze zijn bevestigd dienen op eerste aanwijzing van de waterbeheerder en/of de waterkeringbeheerder en zonder uitstel te worden verwijderd met het oog op de uitvoering van de taken van genoemde beheerders.

Voorschrift 9 Wijziging en verwijdering van werken

1. Indien ten behoeve van de belangen, ter bescherming waarvan het vereiste van vergunning is gesteld, geringe wijziging nodig is in de plaats of de feitelijke toestand van de werken, dan kan de vergunninghouder zodanige wijziging pas na melding, dan wel conform een door of namens de waterbeheerder te geven aanwijzing, uitvoeren.
2. Een substantiële wijziging, vernieuwing, uitbreiding of voortijdige opruiming van de in deze vergunning of in een goedgekeurd plan omschreven werken, mag enkel worden uitgevoerd nadat op een aanvraag tot wijziging van de watervergunning, dan wel op een verzoek tot goedkeuring van een gewijzigd plan, door de waterbeheerder positief is beschikt. Een nodige aanvraag wordt in elk geval toegelicht met tekeningen, waarop de situatie(s), doorsnede(s) en constructie(s) zijn aangegeven.
3. Onder wijziging wordt mede verstaan een wijziging in gebruik of wijziging van functie van de werken.
4. Bij gehele of gedeeltelijke wijziging, vernieuwing of verwijdering van de werken moeten de materialen die krachtens deze vergunning in de bodem aanwezig zijn en door de gehele of gedeeltelijke wijziging, vernieuwing of opruiming van de werken functieloos zijn geworden, door of vanwege de vergunninghouder binnen 15 maanden uit de bodem worden verwijderd.
5. Gedurende de in lid 4 genoemde periode van maximaal 15 maanden mogen de achtergebleven werken geen nautisch onveilige situatie creëren. Maatregelen om dit te voorkomen dienen zo nodig tijdig te worden genomen. Hiervoor kan een verkeersbesluit volgens de Scheepvaartverkeerswet nodig zijn.
6. Drie maanden voor het einde van de operationele fase dient, ter goedkeuring van de waterbeheerder een verwijderingsplan te worden overlegd - gericht op het verwijderen van aangelegde werken en herstel in de oorspronkelijke situatie - rekening houdend met ontwikkelingen en fysieke veranderingen van de lokale omgeving die tijdens de operationele fase hebben plaatsgevonden of waarover inmiddels besluitvorming heeft plaatsgevonden en die nog gaan plaatsvinden.

7. De vergunninghouder kan de waterbeheerder verzoeken om ermee akkoord te gaan dat een of meer windturbinefunderingen niet geheel worden verwijderd. Dit verzoek wordt onderbouwd door toevoeging van een schriftelijke rapportage waarmee feitelijk wordt aangetoond dat het geheel verwijderen van een of meer funderingen met behulp van de stand der techniek niet uitvoerbaar is.
8. Nadat de waterbeheerder schriftelijk heeft ingestemd met het verzoek als bedoeld in lid 7, is het toegestaan dat de betreffende fundering(en) niet in zijn geheel word(t)(en) verwijderd. In plaats daarvan mag/mogen deze fundering(en) op een diepte van 3 meter onder de waterbodem word(t)(en) afgesneden dan wel op een andere zo min mogelijk schadelijk voor het waterstaatswerk te achten wijze gedeeltelijk worden verwijderd.
9. Als de in lid 7 genoemde instemming leidt tot een situatie waarin afgeweken moet gaan worden van het in lid 6 bedoelde goedgekeurde verwijderingsplan, dan maakt de vergunninghouder over deze wijzigingen schriftelijk vast te leggen afspraken met de toezichthouder van Rijkswaterstaat: uiterlijk vijf werkdagen voordat uitvoering wordt gegeven aan de wijzigingen.
10. Het verwijderingsplan als bedoeld in lid 6 behoeft de goedkeuring van de waterbeheerder. De waterbeheerder kan in afwijking van lid 6, besluiten om ermee in te stemmen dat een of meer van de overige werken of onderdelen niet door de vergunninghouder hoeven te worden verwijderd.
11. Binnen 15 maanden na beëindiging van de operationele periode verwijdert de vergunninghouder alle werken waaraan de waterbeheerder op basis van het verwijderingsplan goedkeuring heeft gegeven.
12. De vergunninghouder verricht binnen 3 maanden na beëindiging van de verwijderperiode een onderwateropname om aan te tonen dat de waterbodem in de oorspronkelijke toestand is teruggebracht en er geen resten op de waterbodem zijn achtergebleven als gevolg van de uitgevoerde activiteiten. De gegevens van de onderwateropname worden aansluitend door de vergunninghouder overhandigd aan het bevoegd gezag.

3.1.4 Voorschriften met betrekking tot de bescherming van archeologische waarden

Voorschrift 10 *Archeologie*

1. In het plangebied (deel waterbodem) dient voorafgaand aan de werkzaamheden vervolgonderzoek uit te worden gevoerd. Hiertoe dient de vergunninghouder in overleg met de gezamenlijke bevoegde gezagen en hun archeologisch adviseurs een archeologieplan op te stellen. Hierbij worden landbodem en waterbodem, turbineposities en alle overige werkzaamheden waaronder de werkzones in samenhang beschouwd.
2. Het vervolgonderzoek vindt plaats conform dit schriftelijk door de waterbeheerder geaccordeerd archeologieplan. De vergunninghouder houdt er rekening mee dat het archeologisch onderzoek conform de Archeologische Monumentenzorg gefaseerd plaatsvindt.
3. Alle benodigde veldonderzoeken worden uitgevoerd door een hiertoe bevoegde organisatie, conform de vigerende KNA / BRL.
4. Onderzoek vindt in iedere onderzoeksfase (verkennend, karterend, waarderend, op water en/of onderwater) plaats op basis van een door de waterbeheerder schriftelijk goedgekeurd Programma van Eisen en Plan van Aanpak.
5. Het in het vorige lid genoemde Programma van Eisen en het Plan van Aanpak dienen 6 weken voor aanvang van de betreffende onderzoeksfase ter goedkeuring aan de waterbeheerder te worden overgelegd.

6. De bevindingen van het veldonderzoek dienen na afronding van het veldwerk, schriftelijk aan de waterbeheerder ter beoordeling te worden voorgelegd. Op basis hiervan neemt de waterbeheerder in samenspraak met de andere bevoegde gezagen en hun archeologisch adviseurs een beslissing of, en zo ja: welk, vervolgonderzoek door de vergunninghouder moet worden uitgevoerd.
7. Wanneer behoudenswaardige archeologische waarden worden aangetroffen dienen deze veiliggesteld te worden door middel van een archeologische opgraving of door middel van planaanpassing.
8. In het geval dat er gekozen wordt voor een planaanpassing kan sprake zijn van een nodige wijziging van deze vergunning, welke eerst tijdig dient te worden aangevraagd bij de waterbeheerder.
9. Een archeologische opgraving dient te worden uitgevoerd door een hiertoe bevoegde instantie en op basis van een door de waterbeheerder en overige bevoegde gezagen en hun archeologisch adviseurs goedgekeurd Programma van Eisen.
10. Daar waar gekozen wordt voor planaanpassing, kunnen technische maatregelen worden getroffen en/of bouwwerkzaamheden archeologisch worden begeleid. Hierover dient eerst schriftelijk overeenstemming te worden gevonden met de betreffende bevoegde gezagen.
11. De civieltechnische en overige uitvoerende bodemroerende werkzaamheden (in de waterbodem) gaan niet eerder van start dan nadat het archeologisch onderzoek naar het oordeel van de waterbeheerder in afdoende mate is afgerond en laatste hieraan zijn schriftelijk goedkeuring heeft verleend.
12. In verband met het mogelijk tijdens de uitvoering aantreffen van (afgedekte) scheeps- en vliegtuigwrakken wordt een Programma van Eisen opgesteld met betrekking tot de omgang met dergelijke resten.
13. Uiterlijk 6 weken voor aanvang van de activiteiten in de waterbodem dient de vergunninghouder het in het vorige lid genoemde Programma van Eisen in bij de waterbeheerder. De activiteiten mogen niet eerder aanvangen dan nadat de waterbeheerder hieraan zijn schriftelijke goedkeuring heeft verleend.
14. Indien tijdens de grondroerende werkzaamheden alsnog een (mogelijke) archeologische vondst wordt gedaan dan geldt onverkort de wettelijke meldingsplicht volgens de Erfgoedwet (artikel 5.10). De melding dient in dat geval zonder uitstel te worden gedaan bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de waterbeheerder.

3.2 Voorschriften voor het gebruik maken van een regionaal waterstaatswerk

De onderstaand voorschriften zijn afkomstig uit het advies van de waterkeringbeheerder, waterschap Zuiderzeeland.

Voorschrift 13 *Algemeen*

1. Oneffenheden in het terrein, die het gevolg zijn van de uitvoering van het werk, dienen, binnen één week na voltooiing van de werkzaamheden, door en voor rekening van de vergunninghouder hersteld te worden.
2. Indien door de aanleg of het gebruik van het werk schade aan waterstaatswerken is ontstaan, dan dient dit door de vergunninghouder te worden hersteld. De vergunninghouder dient schade of verstoring onmiddellijk te melden aan de waterbeheerder
3. Ten aanzien van voorschrift 2 lid 10, voorschrift 5 lid 7 en voorschrift 3 lid 1 dient de vergunninghouder herstelwerkzaamheden uit te voeren binnen de door de waterbeheerder

aangegeven termijn. De kosten betreffende deze werkzaamheden zijn, tenzij bijzondere omstandigheden aanleiding geven tot het overeenkomen van een andere regeling, voor rekening van de vergunninghouder.

4. Ten aanzien van alle voorschriften is het ter plaatse geldende leggerprofiel van de IJsselmeerdijk maatgevend.
5. Indien taluds van de IJsselmeerdijk door de uitvoering van de werkzaamheden zijn gewijzigd/beschadigd, dan dienen deze te worden hersteld volgens het ter plaatse geldende leggerprofiel.

Voorschrift 14 *Uitvoering van het werk*

1. Het werk dient te worden uitgevoerd overeenkomstig de gewaarmerkte documenten met de volgende kenmerken:
  - Tekening 'Rustgebied Detail ZW', Windplanblauw, Kaart 171218 VKA 5.0, code IJJK074 d.d. 28-05-2018 (zie bijlage II);
  - Tekening 'Rustgebied Detail NO', Windplanblauw, Kaart 171218 VKA 5.0, code IJJK074 d.d. 28-05-2018 (zie bijlage II);
  - Document 'Inrichting rustgebied, Windplan Blauw', SwifterwinT B.V. en Nuon Wind Development, nummer 717048, d.d. 28-05-2018,met inachtneming van de voorschriften die aan deze vergunning zijn verbonden.

Voorschrift 15 *Specifieke voorschriften*

1. Werkzaamheden dienen vanaf het water uitgevoerd te worden.
2. Opslag van materialen en/of materieel op de IJsselmeerdijk is niet toegestaan.
3. Het is niet toegestaan om bij de uitvoering van het werk en bij onderhoud materialen of stoffen te gebruiken die het dijklichaam van de IJsselmeerdijk kunnen verontreinigen.
4. Spuiten en boren in het dijklichaam van de IJsselmeerdijk is niet toegestaan.
5. Het verwijderen van de aanwezige steenbekleding is niet toegestaan.
6. Het verrichten van ontgravingen in de aanwezige keileembekleding is niet toegestaan.
7. Het verrichten van werkzaamheden in de IJsselmeerdijk is niet toegestaan in de periode van 15 oktober tot 15 maart.
8. Overgebleven grond, puin en andere grondstoffen dienen door de vergunninghouder afgevoerd te worden.

Voorschrift 16 *Ballenlijn*

1. De vergunninghouder dient binnen 1 week na plaatsen van de werken bij de waterkeringbeheerder te melden wie de contactpersoon is voor het kunnen verwijderen van de ballenlijn en via welk telefoonnummer deze contactpersoon bereikbaar is. De melding van deze gegevens kan gedaan worden via het e-mailadres waterprocedures@zuidzeeland.nl.
2. Voor onderhoud aan de steenbestorting dienen een kraanschip en een vrachtschip tot dicht tegen de IJsselmeerdijk te kunnen komen. Op verzoek van de opzichter waterkering of zijn onderhoudsaannemer dient de ballenlijn binnen 48 uur voor de start van de onderhoudswerkzaamheden (tijdelijk) verwijderd te worden.
3. De vergunninghouder is ervan op de hoogte en dient te allen tijde medewerking te verlenen aan de medewerkers van het waterschap of de door het waterschap aangewezen personen om de IJsselmeerdijk te bereiken in geval van een noodsituatie of calamiteit.

3.3 Overige voorschriften

Voorschrift 17 *Contactpersoon*

1. De vergunninghouder is verplicht één of meer personen aan te wijzen die in het bijzonder belast is (zijn) met het toezien op de naleving van het bij deze vergunning bepaalde of bevolene, waarmee door of namens de waterbeheerder in spoedgevallen overleg kan worden gevoerd.
2. De vergunninghouder deelt schriftelijk binnen 14 dagen nadat deze vergunning in werking is getreden de waterbeheerder mee, wat de contactgegevens zijn (naam, adres telefoonnummer en e-mailadres) van degene(n) die door of vanwege hem is (zijn) aangewezen.
3. Wijzigingen hierin moeten binnen 14 dagen schriftelijk worden gemeld.

Voorschrift 18 *Bankgarantie*

1. Tenminste 2 maanden voorafgaand aan de bouwperiode stelt de vergunninghouder zich door middel van een bankgarantie aan de Staat garant voor voldoende middelen ten bate van de verwijdering, gedurende de gehele bouw-, operationele en verwijderperiode.
2. De hoogte van het bedrag waarvoor de in lid 1 genoemde bankgarantie wordt gegeven mag proportioneel in de tijd worden opgebouwd gedurende de periode van aanleg tot de hoogte die past bij de verwijdering van uiteindelijk alle volgens deze vergunning te verwijderen werken.
3. Binnen 10 weken nadat een rechtsopvolger houder van deze vergunning is geworden, dient deze een bankgarantie of een andere door de Staat goedgekeurde zekerheidsstelling van gelijke inhoud als bedoeld in lid 1 af te geven aan de Staat.

4. Aanvraag

4.1 Aanleiding

Windplan Blauw heeft het initiatief genomen voor de ontwikkeling van een windpark in het IJsselmeer om duurzame energie uit wind op te wekken. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de nationale en provinciale doelstellingen ten aanzien van duurzame energie en meer specifiek windenergie. Nederland heeft op grond van de Europese richtlijn 2009/28/EC voor hernieuwbare energie een taakstelling van 14% hernieuwbare energie in 2020. Een opbrengt van 6.000 MW windenergie op land, waaronder in de grote meren, levert hieraan een belangrijke bijdrage. Het Rijk heeft in de (in 2014 vastgestelde) Structuurvisie Wind op Land (SvWOL) aangegeven in te zetten op concentratie van windenergie en daarvoor een aantal grootschalige locaties aangewezen die geschikt zijn voor windenergie. De locatie van Windplan Blauw is aangewezen in de SvWOL.

Ten behoeve van de SvWOL is een plan-MER gemaakt. Het initiatief is eveneens besluit- m.e.r.-plichtig volgens de bijlage bij het Besluit m.e.r., onderdeel C22.2. De aan de aanvraag toegevoegde MER omvat het plan-MER en het besluit-MER.

4.2 Handelingen waarvoor vergunning is aangevraagd

De handelingen waarvoor vergunning is aangevraagd zijn de aanleg, het behoud en de verwijdering van 16 windturbines, handelingen ten behoeve van maatregelen om een beoogd rustgebied voor de fuut te markeren en het in het rustgebied aanbrengen van rifballen ten behoeve van het verhogen van het voedselaanbod voor watervogels.

Deze vergunning wordt verleend op basis van artikel 6.12, eerste lid van het *Waterbesluit*. Het oppervlak per bouwwerk (lees: windturbine) is groter dan 30 m², waarmee de vrijstelling van vergunningplicht zoals bedoeld in het tweede lid van genoemd artikel niet aan de orde is.

Het buitendijks gelegen deel van het windpark van Windplan Blauw kent twee initiatiefnemers: NUON Wind Development B.V. en IJsselmeerwinT B.V. Beide initiatiefnemers hebben apart een watervergunning aangevraagd voor hun eigen deel van het windpark. Deze vergunning heeft alleen betrekking op het deel waarvoor NUON Wind Development B.V. initiatiefnemer en aanvrager is.

4.3 Beschrijving van de waterstaatswerken waarin de handelingen plaatsvinden.

De activiteiten waarop deze vergunning betrekking heeft, vinden plaats in het IJsselmeer, ten noordwesten van Lelystad, parallel aan en deels in de kernzone, de tussenbeschermingszone en buitenbeschermingszone van de IJsselmeerdijk. De locaties van alle aan te leggen - en tijdelijk te behouden - werken zijn gelegen binnen de grenzen van de gemeente Lelystad dan wel binnen de grenzen van de gemeente Dronten.

Omschrijving van het waterlichaam IJsselmeer

Het IJsselmeer is het meer dat in 1932 ontstond door afdamming van een deel van de Zuiderzee met de Afsluitdijk. Het andere deel van de vroegere Zuiderzee is nu deel van de Waddenzee. Het IJsselmeer is het grootste zoetwatermeer van Nederland, met een oppervlakte van 1.138 km². Het wordt begrensd door: de Afsluitdijk, de Friese kust van Makkum tot Lemmer, de westelijke en noordwestelijke dijk van de Noordoostpolder, de dijk Lelystad-Enkhuizen en de Noord-Hollandse kust van Enkhuizen tot Den Oever.

Het IJsselmeer is, als zoet laaglandmeer, een natuurgebied van (inter)nationale betekenis. Nagenoeg het gehele IJsselmeergebied is aangewezen als een Natura- 2000 gebied. Het gebied heeft naast de natuurfunctie een veelzijdige gebruikswaarde, zoals zoetwatervoorziening, beroepsscheepvaart, zandwinning, koelwatervoorziening en sport- en beroepsvisserij. De visstand lijkt achteruit te gaan vanwege verhoogde watertemperaturen, afnemende voedingsstoffen en het ontbreken van migratiemogelijkheden. Het IJsselmeer is een voedselrijk zoetwatersysteem geworden, een ecosysteem dat nog steeds geen nieuw evenwicht heeft bereikt. Door de afnemende draagkracht van het ecosysteem is de visserijdruk nog niet in evenwicht met de visstand. Voor het IJsselmeer is de opgave met name om de zoet-zout overgang te verbeteren voor trekvissen, zonder het zoete karakter van het IJsselmeer aan te tasten.

Het waterpeil van het IJsselmeer is vastgelegd in een peilbesluit. Op 14 juni 2018 heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat een nieuw peilbesluit vastgesteld. Voor genoemde datum werd het peil gedurende de zomer op een vast niveau gehouden. Maar door het veranderende klimaat worden de zomers steeds droger en worden we steeds afhankelijker van het water van het IJsselmeer. Door te werken met een flexibel waterpeil kan er nu extra water worden vastgehouden, zodat ook in tijden van droogte voldoende zoetwater beschikbaar blijft. Het nieuwe zomerpeil in het IJsselmeer en Markermeer krijgt een natuurlijker verloop: een hoger peil in het voorjaar en een lager peil aan het einde van de zomer. Vanwege de waterveiligheid en de scheepvaart verandert het waterpeil in de winter niet. Door de vaststelling van een nieuw peilbesluit kunnen de peilen in de zomer beperkt afwijken ten opzichte van de situatie die gold ten tijde van het indienen van de vergunningaanvraag.

Omschrijving van het regionaal waterstaatswerk (IJsselmeerdijk)

De IJsselmeerdijk is een primaire waterkering in beheer bij Waterschap Zuiderzeeland. Deze maakt deel uit van dijkkring 8. In de Legger van het waterschap is hierover het volgende opgenomen:

"Het beheersgebied van Waterschap Zuiderzeeland valt vrijwel geheel binnen de grens van de provincie Flevoland. In het beheersgebied bevinden zich twee dijkringen. Dit zijn dijkkring 7 (Noordoostpolder) en dijkkring 8 (Oostelijk en Zuidelijk Flevoland). Deze dijkringen worden omsloten door primaire waterkeringen. De maatgevende belasting die deze waterkeringen rondom deze dijkringen minimaal moeten kunnen keren is in de Waterwet vastgesteld op een kans van voorkomen van 1/4000 per jaar"

In de Legger van het waterschap is met betrekking tot de IJsselmeerdijk een aantal zones vastgelegd:

- kernzone;
- tussenbeschermingszones;
- buitenbeschermingszone;
- binnenbeschermingszone.

De activiteiten waarvoor vergunning is gevraagd vinden plaats in de kernzone, de tussenbeschermingszone en in de buitenbeschermingszone van de IJsselmeerdijk. Op grond van de Waterwet en de Keur van het waterschap zijn activiteiten in genoemde zones in beginsel vergunningplichtig.

5. Toetsing van de aanvraag aan de doelstellingen van het waterbeheer

De Waterwet omschrijft in artikel 6.21 in samenhang met 2.1 het toetsingskader voor de beslissing op de aanvraag. In artikel 2.1 Wtw zijn de algemene doelstellingen aangegeven die richtinggevend zijn bij de uitvoering van het waterbeheer:

1. voorkomingen waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
2. in samenhang met de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
3. de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Deze doelstellingen vormen in onderlinge samenhang het toetsingskader bij vergunningverlening. Een vergunning wordt geweigerd indien de doelstellingen van het waterbeheer zich tegen vergunningverlening verzetten en het niet mogelijk is om de belangen van het waterbeheer door het verbinden van voorschriften of beperkingen voldoende te beschermen.

De doelstellingen zijn geconcretiseerd via normen en beleid ten aanzien van veiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit en maatschappelijke functievervulling door watersystemen, in de Waterwet, in aanvullende regelgeving, in water- en beheerplannen op grond van hoofdstuk 4 van de Waterwet en in beleidsregels. De vastgestelde normen en het beleid zijn richtinggevend bij de toetsing of een aangevraagde handeling verenigbaar is met de doelstellingen voor het

waterbeheer. Hieronder volgt een beschrijving van het beleid waarmee bij het beoordelen van de vergunningaanvraag rekening is gehouden.

Bij de beoordeling van de vergunningaanvraag richt het bevoegd gezag zich volgens het toetsingskader op de effecten van het initiatief op voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste alsmede op de effecten op de vervulling van maatschappelijke functies door het watersysteem.

De effecten op de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem spelen een beperkte rol bij dit besluit.

5.1 Beoordeling voor wat betreft het gebruik maken van een rijkswaterstaatswerk en/of bijbehorende beschermingszone

5.1.1 Regelgeving en beleid

Nationaal Waterplan

De hoofdlijnen van het nationale waterbeleid ten aanzien van veiligheid en het doelmatig gebruik van waterstaatswerken en de manier waarop daarbij rekening moet worden gehouden met de ecologische doelstellingen die gelden voor KRW-waterlichamen zijn vastgelegd in het Nationaal Waterplan, planperiode 2016 - 2021. Een nadere uitwerking en onderbouwing van de beleidskeuzes en de realisatie op het gebied van waterveiligheid vindt plaats in de Beleidsnota Waterveiligheid.

Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren

Het Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2016-2021 (BPRW) vertaalt dit beleid door naar het beheer van de rijkswateren, met een onderverdeling naar functie en naar watersysteem. Bovendien bevat het BPRW een toetsingskader voor individuele besluiten, dat gebruikt wordt bij het toetsen en beoordelen van vergunningen voor het gebruik van waterstaatswerken. Hierin is vastgelegd op welke manier deze aanvragen getoetst worden aan de ecologische doelstellingen die op grond van het BPRW gelden voor KRW-waterlichamen.

Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken

Deze beleidsregel stelt een aantal voorwaarden waarmee rekening dient te worden gehouden bij het verlenen van een watervergunning. Zo wordt bijvoorbeeld in de artikelen 4 en 6 gesteld dat de afstand tot de rand van de vaarweg bij een windpark in een groot meer zoals het IJsselmeer, minimaal 50 meter en minimaal een halve rotordiameter dient te zijn. Ook geldt er de voorwaarde van het opnemen van een bepaalde geldigheidstermijn van de af te geven vergunning.

In de toelichting op de Beleidsregel staat dat plaatsing, beheer en onderhoud van de windturbines zo min mogelijk hinder mag opleveren voor Rijkswaterstaat in de uitvoering van zijn beheer- en onderhoudstaken. Dit houdt in dat er tijdens de aanleg van de windturbines voldoende ruimte beschikbaar dient te zijn en geen belemmering mag ontstaan voor de uitvoering van de taken en werkzaamheden die door of namens RWS worden uitgevoerd. Ook mag het beheer en onderhoud van de windturbines geen negatieve effecten hebben op het waterstaatswerk, anders dan zoals voorzien en beschreven in de vergunningaanvraag en besloten middels deze watervergunning.

5.1.2 Toets-resultaat

Toetsing van het in paragraaf 5.1.1 aangehaalde beleid heeft geleid tot de conclusie dat het windpark hiermee niet strijdig is. De voorschriften bieden voldoende zekerheid dat het beleid wordt gevolgd.

5.2 Overwegingen ten aanzien van de beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste (veiligheid en waterkwantiteit)

Bij de behandeling van voorliggende aanvraag is getoetst aan de doelstellingen uit artikel 2.1 van de Waterwet. Voldoende water, niet te veel én niet te weinig, is cruciaal voor het goed functioneren van Nederland. De grote rivieren en het IJsselmeer staan daarbij centraal. Het waterbeheer is er op gericht om wateroverlast, watertekort, droogte en verzilting te voorkomen en nadelige gevolgen te beperken.

Het initiatief heeft beperkt invloed op de hoeveelheid water in het IJsselmeer omdat de te realiseren windturbines een klein deel van het IJsselmeerwater innemen. Dit gevolg is marginaal en staat het verlenen van de vergunning niet in de weg.

Een ander aspect is de waterveiligheid / het voorkomen van overstromingen. Als een of meer windturbines omvalt of onderdelen verliest dan kan dit theoretisch leiden tot schade aan de op afstand gelegen primaire waterkering. Dit risico is voldoende onderzocht door de initiatiefnemer, blijkens de vergunningaanvraag. De kans dat een dergelijke gebeurtenis leidt tot onaanvaardbare schade kan nihil worden genoemd. In het geval er schade ontstaat, is de vergunninghouder eraan gehouden om de schade in nauw overleg met de betrokken waterbeheerder(s) spoedig te herstellen. Zie hiertoe voorschrift 2 (ongewoon voorval).

5.3 Overwegingen ten aanzien van de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen (waterkwaliteit)

Toetsingskader waterkwaliteit

Om te bepalen wat de effecten zijn van de ontwikkeling op de ecologische waterkwaliteit is het toetsingskader waterkwaliteit (bijlage 5, *Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016 – 2021*) doorlopen. De centrale vraag die Rijkswaterstaat zich stelt bij het uitvoeren van deze toetsing is de vraag of de KRW-doelstellingen waarop de activiteit mogelijk effecten heeft nog behaald kunnen worden als de activiteit daadwerkelijk plaatsvindt.

Worden de kwaliteitselementen van dit watertype negatief beïnvloed door de ingreep? Of zijn er uitstralende effecten richting de kwaliteitselementen van dit watertype?

Voor het IJsselmeer zijn de relevante kwaliteitselementen: fytoplankton, macrofauna, vis en waterplanten. Daarnaast is het begroeibaar areaal oeverplanten en het doorzicht relevant als stuurvariabele.

Ten westen en ten oosten van het plangebied, alsmede in de strook langs de IJsselmeerdijk, is een klein gebied aangewezen als ecologisch relevant areaal (voor macrofauna, waterplanten, oeverplanten en vis). Wanneer het stroomschema van de KRW-toetsing wordt doorlopen, wordt uitgekomen in het tweede deel van het schema. Uit de kaartbeelden blijkt dat er geen turbines zijn voorzien in een ecologisch relevant areaal. Waardoor directe effecten kunnen worden uitgesloten. De ontwikkeling heeft mogelijk wel enkele uitstralende effecten, met name geluid en vertroebeling. Deze aspecten worden hierna nader toegelicht.

Vertroebeling en doorzicht

Door de werkzaamheden (bijvoorbeeld bagger- of graafwerkzaamheden) voor de aanleg van de kabels en fundaties treedt tijdelijk en lokaal enige vertroebeling op. Het verspreidingsgebied van dit zwevend sediment is maximaal 15 tot 20 kilometer. Het slib zakt in de worst-case situatie binnen een dag weer naar de bodem. Voor mosselbanken is met name de sliblaag die op de bodem neerslaat relevant. Uit het kwantitatieve onderzoek dat is uitgevoerd naar vertroebeling (bijlage VIII behorende bij het MER) blijkt dat de maximale sliblaag, die als gevolg van de werkzaamheden neerslaat op mosselbanken, kleiner is dan 1 mm. Dit wordt niet gezien als een ecologisch betekenisvolle laag sediment. Het effect van deze laag op de mosselbanken is daarmee te verwaarlozen.

Geluideffecten op vissen

Bij de aanleg wordt onderwatergeluid geproduceerd, waarvan als effect op vissen tijdelijke verstoring/gedragsimpact niet op voorhand uit te sluiten is. De fundering van de buitendijkse turbines kan bestaan uit een monopile. Bij het heien van een monopile of eventuele damwanden (inclusief kleinere heipalen) kunnen hoge geluidsniveaus optreden die effecten kunnen hebben op vissen. Effecten die kunnen optreden zijn wegzwemmen, tijdelijke gehoorschade, permanente schade of sterfte. Op basis van beschikbare informatie, concludeert initiatiefnemer dat het onderwatergeluid dat tijdens de aanleg geproduceerd wordt, geen effect heeft op de populaties van vissen in het IJsselmeergebied, maar leidt hoogstens, bij hanteren van worst case aannames over het niveau van onderwatergeluid, tot tijdelijke verplaatsing van vissen tijdens heiwerkzaamheden.

In voorschrift 5 lid 17 vraagt de waterbeheerder om inzicht te bieden in eventueel optredende mortaliteit onder vissen. Hiermee kan de waterbeheerder vinger aan de pols houden in het geval de effecten onverwacht groter blijken te zijn dan verondersteld, tegelijk biedt de informatie inzicht

in of de gevolgen van onderwatergeluid in andere, toekomstige situaties dienen te worden beperkt. Dit alles met het oog op het zo nodig en zo mogelijk voorkomen van nadelige gevolgen voor vissen.

Voor de operationele fase komt uit de beoordeling van onderwatergeluid en de effecten op onderwaterleven in Windpark Fryslân (Pondera 2015) naar voren dat de geluidsbelasting qua aard en omvang vergelijkbaar is met het geluid in de referentiesituatie. Gelet op de effectvoorspelling voor Windpark Fryslân (89 windturbines) zullen in Windpark Blauw gedurende de operationele fase eveneens geen effecten veroorzaakt worden op vissen.

Een mogelijke trekroute van trekvis (zoals houting) loopt tussen het IJsselmeer en de IJssel via het Ketelmeer. Deze trekroute zal niet worden aangetast omdat er voor vissen voldoende uitwijkmogelijkheden zijn zonder dat de bereikbaarheid van het Ketelmeer of IJsselmeer in het geding komt.

5.4 Overwegingen ten aanzien van de maatschappelijke functievervulling door watersystemen

Beleid voor de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen

Het Nationaal Waterplan kent aan de rijkswateren verschillende gebruiksfuncties toe die specifieke eisen stellen aan het beheer of gebruik van het betreffende rijkswater. De functies zijn nader uitgewerkt in het *Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2016 – 2021 (BPRW)*.

Voor het IJsselmeer gelden de volgende functies:

- Natuur
- Drinkwater
- Zwemwater
- Schelpdierwater
- Koelwater
- Energie
- Scheepvaart
- Watersport en oeverrecreatie
- Beroeps- en sportvisserij
- Oppervlaktedelfstoffen
- Archeologie, cultuurhistorie en landschap

Uitgangspunt van het BPRW is dat in beginsel aan de eisen van de gebruiksfuncties wordt voldaan wanneer de basisfuncties veiligheid, voldoende water en schoon & gezond water op orde zijn.

Zoals aangegeven in de paragrafen 5.2 en 5.3 heeft het gebruik van het waterstaatswerk door afgifte van de gevraagde vergunning geen (onaanvaardbare) gevolgen voor het voorkomen en beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste en de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische waterkwaliteit. De bovengenoemde gebruiksfuncties komen door de bouw van het windpark niet in gevaar.

Scheepvaart

Wat betreft de bescherming van de functie 'scheepvaart' is het volgende overwogen.

Beschrijving vaarwater

Het projectgebied bevindt zich in het IJsselmeer. Door het windpark ligt een reguliere vaarroute voor de beroepsvaart: het Molenrak. Het IJsselmeer is open vaarwater. Dit betekent dat schepen, beroepsvaart of recreatie, hier met inachtneming van de geldende verkeersregels, vrijelijk mogen varen. Het projectgebied bevindt zich nabij kruispunten van vaarwegen (Molenrak, vaargeul IJsselmeer-Meppel, vaargeul Amsterdam-Lemmer) en haventoegangsgeulen (Flevokust Haven, haven Maximacentrale). In het gebied vindt ten opzichte van andere regio's in het IJsselmeergebied relatief weinig recreatie plaats. Het aantal scheepsbewegingen in en om het Molenrak is jaargemiddeld minder dan 40 per dag. April is de drukste maand en in augustus is het relatief rustig. Ten zuidwesten van het projectgebied ligt een energiecentrale: de Maximacentrale. Ten noordoosten van het projectgebied ligt de Ketelbrug met ten oosten daarvan het Ketelmeer en grenzend daaraan: de balgstuw Ramspol. Flevokust Haven ligt ten zuidwesten van de Maximacentrale.

Beleid en regelgeving

De functie scheepvaart is een maatschappelijk functie van rijkswater zoals bedoeld in artikel 2.1 van de *Waterwet*. De watervergunning dient er onder andere toe om bescherming te bieden aan deze functie. Bij de beoordeling van de nautische gevolgen van de aanleg en het behoud van een windpark toetst de waterbeheerder aan de *Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken*. Naast de *Waterwet* gelden er wettelijke regels op grond van de *Scheepvaartverkeerswet*, het *Binnenvaartpolitiereglement* en de verkeersbesluiten die op grond hiervan worden genomen. Ook de *Richtlijn Vaarwegen* wordt door de waterbeheerder toegepast om de veiligheid van de vaarweggebruiker te beschermen.

Beoordeling nautische situatie

Het bij de aanvraag gevoegd ontwerp van het windpark (deel: buitendijks) voldoet aan het criterium uit de *Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken* dat stelt dat er een minimale afstand van 50 meter en ten minste de helft van de rotordiameter tot de rand van een vaargeul in acht moet worden genomen. In de praktijk betekent dit dat de noordelijke en de zuidelijke rij windturbines ongeveer 350 meter bij elkaar vandaan liggen en dat er voldoende ruimte is voor de beroepsvaart om tussen de rijen windturbines door te varen.

Het Molenrak sluit aan de zuidwestkant aan op de vaargeul Amsterdam-Lemmer. Hiermee kruist de vaargeul Molenrak de noordelijke rij windturbines. Beroepsvaart die deze aangewezen route volgt zal niet kruisen met het verkeer dat van en naar Flevokust Haven en/of naar de haven van de Maximacentrale vaart. Schepen die de vaargeul niet volgen, bijvoorbeeld recreatievaart, kunnen wel kruisen met genoemde toegangsheulen. Dit staat los van het windpark: ook in de huidige situatie zonder windpark vinden dit soort scheepsbewegingen plaats. Het zijn hier met name de verkeersregels op het water die er toe dienen om te voorkomen dat schepen met elkaar in aanvaring komen.

De waterbeheerder is voornemens om het Molenrak voor de beroepsvaart middels betonning duidelijk te markeren zodat op het water duidelijk zichtbaar is wat de aanbevolen route is voor de beroepsvaart.

Het windpark wordt voorzien van verlichting en bebording. Voor de recreatievaart is er voldoende ruimte om ten zuiden of ten noorden van het windpark te varen waarmee deze groep vaarweggebruikers zich niet hoeft te mengen met de beroepsvaart en er voor beiden voldoende ruimte is.

De windturbines komen op ruime afstand van elkaar liggen. De kans op een aanvaring met een windturbine is onderzocht door de aanvrager en deze kans is acceptabel klein te noemen. De kans dat schepen onderling met elkaar in aanvaring komen is statistisch bekeken iets groter dan in een situatie zonder windpark. Berekeningen in de aanvraag toonden echter aan dat dit risico nog altijd acceptabel klein is.

Het gebied tussen de meest oostelijk gelegen windturbine en de Ketelbrug beschikt over voldoende ruimte voor schepen die wachten op opening van de brug.

De (radar)zichtbaarheid van de windturbines is onderzocht in MER-bijlage – deelrapport V Veiligheid. Uit deze studie volgt dat de windturbines goed zichtbaar zijn.

Uit de beoordeling van de natuureffecten (zie aanvraag bijlage 27: Passende Beoordeling) volgt dat er een mitigerende maatregel nodig is voor de fuut. De maatregel die is voorzien betreft het instellen van een rustgebied ten zuiden van het windpark. In het Rijksinpassingsplan voor Windplan Blauw wordt besloten tot vaststelling van deze ruimtelijk functie. Het rustgebied is een strook van 300 meter langs de kustlijn van de IJsselmeerdijk, ruwweg tussen de Maximacentrale en de Ketelbrug. Het rustgebied wordt gemarkeerd met betonning en ballenlijnen. Voor het aanbrengen van deze werken is een vergunning aangevraagd door NUON Wind Development B.V. Tussen de IJsselmeerdijk en de zuidelijke rij windturbines blijft een bevaarbare strook beschikbaar met een breedte van 200 meter. Een verbod tot betreding van het rustgebied is als gebruiksregel opgenomen in het Rijksinpassingsplan 'Windplan Blauw'. De nautische effecten van deze maatregel zijn in dat kader onderzocht. In het Rijksinpassingsplan is geconcludeerd dat de markering van het rustgebied een gunstig effect heeft op de nautische veiligheid omdat dit leidt tot een scheiding tussen grote en kleine schepen.

In het deel van het projectgebied dat volgens het Rijksinpassingsplan de functie van vogelrustgebied krijgt, worden in twee clustergroepen rifballen op de waterbodem neergelegd. Deze maatregel volgt uit de natuurvergunning die de provincie Flevoland afgeeft. De rifballen dienen ertoe om het voedselaanbod voor watervogels te vergroten. In bijlage VI behorende bij deze vergunning wordt deze maatregel nader beschreven. De rifballen hebben een hoogte van 90 cm waardoor de bevaarbare waterdiepte lokaal wordt beperkt. Voor de meeste schepen en in de meeste voorkomende weersomstandigheden zal deze beperking niet leiden tot nautisch onveilige situaties. Voor diepstekende beroepsvaart in combinatie met een stevige afluiddige wind ligt dit anders. Een stevige afluiddige wind kan leiden tot een tijdelijk (fors) lagere waterdiepte. Zonder maatregelen bestaat in die gevallen de kans dat diepstekende schepen in aanvaring komen met de rifballen. Om genoemd risico te verminderen ziet voorschrift 7 lid 4, 5 en 6 erop toe dat de locaties van de clusters of clustergroepen met rifballen worden gemarkeerd.

Tijdens de aanleg en in de verwijderingsfase van het windpark worden in het projectgebied werkzaamheden verricht vanaf diverse schepen en vinden relatief veel scheepvaartbewegingen plaats die qua richting afwijken van het doorgaande scheepverkeer. Daarnaast wordt er gewerkt met kranen en grote turbineonderdelen. Het is vanuit het oogpunt van veiligheid nodig om tijdelijke werklocaties te sluiten voor de overige scheepvaart. Hiertoe zal de initiatiefnemer een verkeersbesluit gaan aanvragen bij de waterbeheerder. Omdat er lokaal voldoende uitwijkmogelijkheden bestaan voor zowel de beroepsvaart als voor de recreatievaart zal er voldoende ruimte blijven bestaan om het projectgebied veilig te passeren. Afsluiting van delen van het projectgebied vindt niet plaats op grond van de watervergunning.

Voor de onderzochte scheepvaartveiligheidsaspecten wordt verwezen naar bijlage XVII van het MER-rapport.

Weigering vergunning voor damwandfundatie

Onderdeel van het besluit is dat de vergunning wordt geweigerd voor de aanleg, het behoud en verwijderen van windturbinefundaties van het type 'damwandfundatie' zoals omschreven in de vergunningaanvraag. De reden voor weigering is met name gelegen in de niet acceptabele en tevens eenvoudig te vermijden gevolgen voor de scheepvaartveiligheid in het projectgebied. Het fundatietype 'damwandfundatie' kent een zodanig ontwerp dat een deel van deze werken op zo een wijze onder het wateroppervlak zijn gelegen dat deze niet, onvoldoende of te laat zichtbaar is voor naderende schepen. De beperkte waterdiepte ter plaatse van dit fundatietype leidt tot een relatieve hoge aanvaarkans met alle potentiële gevolgen van dien. Het is een wettelijke taak en verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat om de scheepvaartveiligheid te bewaken. In dit licht is de damwandfundatie niet vergunbaar volgens de Waterwet. Speciaal relevant hierbij is dat de fundaties direct naast het Molenrak worden aangelegd: een regulier voor de beroepsvaart gebruikte vaarroute in het projectgebied. Gezien het ontwerp van de damwandfundatie volgens de vergunningaanvraag, de naastgelegen aanwezigheid van een reguliere vaarroute, de taken van RWS als nautisch vaarwegbeheerder en de doelstellingen van de Waterwet, kan de damwandfundatie niet worden vergund. De andere in de vergunningaanvraag beschreven fundatietypen kennen genoemde bezwaren niet. Door een van deze andere typen fundaties te kiezen voor de uitvoering, dit nader uit te werken in de nog in te dienen definitieve ontwerpen, kunnen genoemde nadelige gevolgen eenvoudig worden vermeden. De weigering van vergunning voor de damwandfundatie leidt niet tot het onmogelijk maken van de realisatie van het windpark omdat er nautisch veiliger alternatieven voorhanden zijn.

Archeologie

Ten behoeve van de voorgenomen ontwikkelingen is een Archeologisch Bureauonderzoek (Land- en Waterbodem) uitgevoerd, een Inventariserend Veldonderzoek Waterbodem (IVO-WB) Verkennende fase – Opwaterfase en een Inventariserend Veldonderzoek Landbodem (IVO-LB) Verkennende fase op een deel van de turbineposities. Hierbij is aangetoond dat in de ondergrond archeologische waarden aanwezig dan wel te verwachten zijn. Daarom is een aantal voorschriften met betrekking tot archeologie gesteld.

Uitgevoerd archeologisch onderzoek

In oktober 2017 en februari 2018 is archeologisch vooronderzoek (IVO 1) uitgevoerd op een deel van de turbinelocaties binnen het PArK Swifterbant. Tevens is voor het offshore gedeelte een verkennend onderzoek (op water) uitgevoerd. De resultaten van deze verkennende onderzoeken zijn beschikbaar. De rapporten zijn aangeleverd in het kader van de vergunningaanvragen. Met dit onderzoek is sprake van eerste verkennend onderzoek, op basis waarvan niet overgegaan kan

worden tot vrijgave van delen van het plangebied voor de voorgenomen ontwikkeling en vergunningverlening slechts onder voorwaarden kan plaatsvinden.

Resultaten landbodem

Met de verkennende boringen is een eerste beeld verkregen van het prehistorisch landschap binnen het PARk Swifterbant.

Resultaten waterbodem

Geen directe (aanwijzing voor de) aanwezigheid van scheepswrakken. Agedekt kunnen eventueel nog wrakken voorkomen. De magnetometer geeft waarschijnlijk oude geulsystemen weer. Tevens zijn er aanwijzingen voor volledig afgedekte magnetische objecten. Het rapport geeft obstakels weer (magnetometer of sonar). De aard van met name de magnetische objecten is nog onbekend.

Vervolgtraject

Gehele plangebied – waterbodem, landbodem binnen en buiten PARk, met medeneming van alle bodemverstorende ontwikkelingen:

- PvE eventuele scheeps- of vliegtuigwrakken (landbodem en waterbodem);
- Onderzoek prehistorisch landschap (landbodem en waterbodem);
- Inpassing of onderzoek magnetische anomalieën (waterbodem).

Maatregelen

De voorgenomen ontwikkelingen in het kader van Windplan Blauw (en dus onderhavige vergunningen) bevinden zich in Rijkswater, op een archeologisch Rijksmonument, in een gemeentelijk waardevol archeologisch gebied en in een provinciaal PARk. Daarmee zijn Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Gemeente Dronten, Gemeente Lelystad, Steunpunt voor Archeologie en (jonge) Monumenten en Provincie Flevoland betrokken als (adviseur van de) vergunningverlener ten aanzien van het aspect archeologie.

Op 5 maart 2018 is intensief overleg gevoerd tussen de aanvrager en de archeologisch adviseurs van Provincie, RWS, RCE en gemeente. De aanvrager heeft uitgesproken zich te committeren aan het archeologisch onderzoek en hiervoor samen met de gezamenlijke adviseurs een archeologieplan op te (laten) stellen. Op basis van deze gezamenlijk ingevulde en vastgestelde aanpak wordt het archeologisch onderzoeksproces ingericht en uitgevoerd. Daarbij wordt rekening gehouden met de benodigde gefaseerde aanpak in het archeologisch onderzoek, waarbij de AMZ wordt doorlopen voordat de uitvoering opgestart wordt. De aanvrager heeft daarbij aangegeven te accepteren dat op dit moment geen delen van het plangebied kunnen worden vrijgegeven.

Aan deze vergunningen worden daarom voorwaarden verbonden om bovenstaande te borgen, waarbij in ieder geval worden betrokken het 'archeologieplan', vereiste instemming van de bevoegde gezagen in de onderzoeksfasering en de gebruikelijke toets momenten.

Natuur

Wat betreft het beschermen van de functie 'natuur' het volgende. Uit het Rijksinpassingsplan en de Passende Beoordeling behorende bij het MER alsook de natuurvergunning die de provincie Flevoland op basis hiervan in redelijke verwachting afgeeft, volgt dat er een rustgebied voor de watervogel fuut wordt ingesteld over de volle lengte van het projectgebied en over een buitendijkse breedte van 300 meter IJsselmeer, gerekend vanaf de IJsselmeerdijk. De fysieke maatregelen die hiervoor vanwege natuurbelangen door de ministeries betrokken bij de vaststelling van het Rijksinpassingsplan en de provincie Flevoland nodig zijn geacht, worden middels dit besluit gelegaliseerd en gereguleerd.

Een onderdeel van de maatregelen voor het rustgebied is het aanbrengen van 200 zogenaamde rifballen. Rifballen kunnen worden omschreven als holle, halve bollen met een hoogte van ongeveer 90 centimeter, die vissen, mossels en andere organismen aantrekken. Zij dienen ertoe om het voedselaanbod voor watervogels te verhogen. In beginsel dienen alle gerealiseerde werken na afloop van de operationele fase van het windpark te worden verwijderd. Dit geldt ook voor de rifballen. Mocht de vergunninghouder echter mettertijd een partij, zoals een waterbeheerder of een natuurbeheerder, bereid vinden om beheerder en zo nodig vergunninghouder te worden van de aan het einde van de operationele fase nog aanwezige rifballen, dan kan deze partij zich wenden tot het bevoegd gezag van het IJsselmeer. Als er geen relevante bezwaren bestaan, dan lijkt het in principe mogelijk om de rifballen - vanwege een theoretisch aangenomen natuurbelang - te laten liggen. Hierover dienen dan eerst de nodige publiekrechtelijke besluiten te zijn genomen.

Handhaving van gebiedsverboden en vaarverboden

De watervergunning strekt nadrukkelijk niet tot het instellen van een gebiedsverbod of een vaarverbod. De watervergunning is hiervoor niet het geëigende instrument. Het verbod tot betreding van het rustgebied vloeit voort uit een gebruiksregel in het Rijksinpassingsplan 'Windplan Blauw'. Het zijn de gemeenten waarin het projectgebied zich bevindt, die op basis van de *Wet ruimtelijke ordening* en het vastgesteld Rijksinpassingsplan een toezichthoudende rol hebben voor de uitvoering van de vastgelegde bestemmingen en beperkingen. De provincie heeft in het gebied een toezichthoudende taak voor zover het de naleving van de natuurvergunning betreft.

Voor zover het initiatief het noodzakelijk maakt dat er verkeersmaatregelen worden genomen op grond van de *Scheepvaartverkeerswet* en het *Binnenvaartpolitiereglement*, is de waterbeheerder de toezichthoudende partij. Dit betreft dan alleen die delen van het projectgebied waarvoor volgens apart te nemen verkeersbesluiten nautische verkeersregels gelden, bijvoorbeeld vaarverboden. De wettelijke basis voor het genoemd toezicht ligt in die gevallen niet in de *Waterwet* en de op basis hiervan verleende vergunningen, zoals deze vergunning.

Energie en koelwater

De vergunninghouder heeft in zijn aanvraag aangetoond dat de effecten van de windturbines op de warmtepluim die met de lozing van het koelwater van de Maximacentrale ontstaat nihil zijn. De windturbines hebben een te verwaarlozen invloed op de mate waarin de warmte van het koelwater zich verspreid over het IJsselmeer. Voor de achterliggende analyse wordt verwezen naar bijlage *Deelrapport woon- en leefmilieu* van het MER behorende bij de aanvraag.

Beroepsvisserij

Deze vergunning heeft geen gevolgen voor bestaande visrechten van de beroepsvisserij.

Oppervlaktedelfstoffen

Ter plaatse van de vaargeul Molenrak is een vergunning afgegeven voor het winnen van zand. De vergunningen voor Windpark Blauw beperkt deze activiteit mogelijk alleen tijdens de aanlegfase van het windpark. In deze periode, door de vergunninghouder ingeschat op ongeveer een half jaar, zal het werkgebied tijdelijk worden afgesloten voor de scheepvaart. Dit zou kunnen betekenen dat er in het werkgebied of in delen hiervan tijdelijk geen zand kan worden gewonnen. Een afweging van belangen vindt plaats ter onderbouwing van het nog te nemen verkeersbesluit over de tijdelijke afsluiting van het werkgebied. Mogelijk kan er in goed overleg met partijen een werkwijze worden gevonden waarlangs beiden vergunninghouders hun voorgenomen activiteiten zo mogelijk parallel aan elkaar kunnen uitvoeren. Partijen hebben hierover al met elkaar gesproken. De besluitvorming hieromtrent valt buiten de reikwijdte van de watervergunning.

5.5 Beoordeling voor wat betreft het gebruik maken van een regionaal waterstaatswerk en bijbehorende beschermingszone

De tekst hieronder is grotendeels ongewijzigd overgenomen uit het advies van de waterkeringbeheerder waterschap Zuiderzeeland. Verder adviseerde het waterschap om de volgende bijlage onderdeel te maken van deze vergunning:

- Rapport 'Inrichting rustgebied, Windplan Blauw' d.d. 28-05-2018.

Dit advies is opgevolgd.

Mede op basis van de volgende overwegingen is het in deze vergunning beschreven besluit genomen:

Samenloopregeling

- Omdat het werk zowel in het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland als in het beheergebied van Rijkswaterstaat plaatsvindt, is sprake van samenloop van bevoegdheden van twee waterbeheerders.
- Gezien het belang van Rijkswaterstaat Midden-Nederland bij dit werk is afgesproken dat Rijkswaterstaat Midden-Nederland de watervergunning zal verlenen en het waterschap advies zal uitbrengen.

Belangenafweging

- Het belang van de aanvrager bij het verkrijgen van een vergunning is afgewogen tegen de belangen die door de Waterwet en de keur (en aanvullend beleid) worden beschermd. Uit

de belangenafweging is gebleken dat met het verlenen van deze vergunning de zorg voor de waterkering voldoende wordt gewaarborgd.

Beleidsregels

- De beleidsregels voor werkzaamheden in (primaire) waterkeringen is er op gericht dat waterkeringen aan de wettelijk gestelde veiligheidsnormen blijven voldoen en dat een doelmatig beheer en onderhoud aan de waterkering mogelijk blijft. Met de uitvoering van de door de vergunninghouder aangevraagde werk onder/volgens de in deze vergunning gestelde voorwaarden wordt hieraan voldaan.

Toetsingsnormen

- Conform de Waterwet moeten alle (primaire) waterkeringen eens in de twaalf jaar worden beoordeeld op veiligheid. De beheerders van de primaire waterkeringen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de toetsing. Deze beoordeling wordt uitgevoerd aan de hand van het wettelijk beoordelingsinstrument welk in 2018 beschikbaar wordt gesteld.
- Het conform dit besluit te realiseren werk behoort tot de zogenaamde niet-waterkerende objecten (NWO: begroeiing, bebouwing, pijpleidingen en kabels, wegen, landhoofden, geleidewerken, steigers en niet-waterkerende kadeconstructies).
- De essentie van het toetsen van niet-waterkerende objecten is het beoordelen of het object het grondlichaam van de waterkering niet zodanig kan beïnvloeden dat een onveilige situatie ontstaat als gevolg van onder andere: verstoring van het grondlichaam, externe belastingen, waterstroming; erosie/piping/verhoging freatisch vlak en/of beperking van vrijheid van beheer en onderhoud).
- Het waterschap is op basis van de bij dit besluit gewaarmerkte tekening(en) en documenten van oordeel dat het werk op dit moment voldoet aan de gestelde toetsingsnormen en eisen.

Bereikbaarheid van de kering

- Waterschap Zuiderzeeland houdt onbeperkt toegang tot de tussenbeschermingszone, de buitenbeschermingszone en de kernzone van de IJsselmeerdijk. Door dit uitgangspunt en de aan de vergunning verbonden voorschriften is gebleken dat met het verlenen van deze vergunning de zorg voor de waterkering voldoende wordt gewaarborgd.

Toetsingskader Waterstaatswerken

Waterwet

De Waterwet omschrijft in artikel 2.1 het toetsingskader voor de beslissing op de aanvraag. In dit artikel zijn de algemene doelstellingen aangegeven die richtinggevend zijn bij de uitvoering van het waterbeheer:

- voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste in samenhang met
- bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
- vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Deze doelstellingen vormen in onderlinge samenhang het toetsingskader bij vergunningverlening. Een vergunning kan worden geweigerd indien de doelstellingen van het waterbeheer zich tegen vergunningverlening verzetten en het niet mogelijk is om de belangen van het waterbeheer door het verbinden van voorschriften of beperkingen voldoende te beschermen.

Keur Waterschap Zuiderzeeland 2017

- Volgens de verbodsbepalingen, die opgenomen zijn in artikel 4.2 van de Keur Waterschap Zuiderzeeland 2017, mag het werk niet zonder vergunning worden uitgevoerd.
- In artikel 4.2 is opgenomen dat het bestuur vergunning kan verlenen ten aanzien van de verbodsbepalingen.

5.6 Toelichting op de vergunningvoorschriften

De aanvraag gaat uit van voorlopige ontwerpen voor de te realiseren werken. De definitieve uitwerkingen hiervan volgen later. Bij de toetsing van deze definitieve ontwerpen zal de

waterbeheerder de belangen en doelstellingen ingevolge de *Waterwet* scherp in het oog houden. Goedkeuring wordt niet eerder gegeven dan nadat door de vergunninghouder is aangetoond dat het waterstaatswerk IJsselmeer en de IJsselmeerdijk voldoende beschermd blijven in het kader van de doelstellingen van de *Waterwet* en de *Keur* van Waterschap Zuiderzeeland.

Hieronder wordt een aantal voorschriften toegelicht.

Toelichting op voorschrift 1 lid 1

De initiatiefnemer heeft zich in zijn aanvraag gericht op een effectenbeschrijving die zich voordoet in de slechtst denkbare situatie (een zogenaamde 'worst case' benadering). Hierbij is het uitgangspunt geweest dat het bestaande windpark Irene Vorrink is verwijderd voordat het nieuwe windpark in gebruik wordt genomen. Deze vergunning wordt verleend op basis van dit uitgangspunt en dit is in lijn met het provinciale beleid ten aanzien van windenergie.

Toelichting op voorschrift 1 lid 6

Het in gebruik nemen van de windturbines, ofwel: het moment waarop de windturbines elektriciteit leveren aan het elektriciteitsnet, is mede afhankelijk van nog te nemen besluiten en te ontvangen meldingen. Voor de bekabeling in het windpark en de aan te leggen transportkabel(s) richting de transformatorstations zijn nog geen meldingen of vergunningaanvragen ingediend. Om het windpark in gebruik te kunnen nemen, zoals bedoeld in dit voorschrift, zal de initiatiefnemer aan bedoelde wettelijke verplichtingen moeten voldoen. Dit vraagt eerst initiatief van de vergunninghouder.

Toelichting op voorschrift 4 lid 3

In voorschrift 4 lid 3 wordt gevraagd om voor verschillende fases van het windpark een nautisch markeringsplan ter goedkeuring voor te leggen aan de waterbeheerder. In deze plannen worden de werken en de posities hiervan beschreven die volgen uit te nemen verkeersbesluiten. Dit betreffen markeringsmiddelen en verkeerstekens. De op te stellen uitwerking van het Verlichtingsplan sluit hier op aan.

Toelichting op voorschrift 4 lid 6

Als een definitief ontwerp/plan voor een bepaald werk of bepaalde activiteit van het project schriftelijk is goedgekeurd door de waterbeheerder, dan mag worden gestart met de realisatie van dat werk of die activiteit. Voor het mogen starten is het niet perse noodzakelijk dat eerst voor alle onderdelen van het project schriftelijk goedkeuring is verleend. Een goedgekeurd werkplan voor het betreffende werk of de betreffende activiteit is wel altijd nodig om te mogen starten.

Toelichting op voorschrift 4 lid 8

De Vaarwegmarkeringsdienst zal een vaarwegmarkeringsplan opstellen waarin beschreven gaat worden hoe de vaargeul van het Molenrak door het windmolenpark wordt gemarkeerd met betonning. Dit is inclusief de aansluiting met de vaarweg Lelystad-Lemmer en de vaargeul naar het Ketelmeer. Dit voorschrift stelt zeker dat de vergunninghouder zijn medewerking verleent aan de waterbeheerder, bijvoorbeeld door het overleggen van gevraagde informatie, zodat het vaarwegmarkeringsplan deugdelijk kan worden opgesteld.

Toelichting op voorschrift 5 lid 11

De straal van 75 meter, zoals genoemd in dit voorschrift, houdt er rekening mee dat er een zandwinconcessie is verleend in het Molenrak. De vergunninghouder kan in redelijkheid niet worden gevraagd om de morfologische veranderingen in de vaargeul van het Molenrak jaarlijks te meten. Dit voorschrift geldt daarom alleen voor die delen van de waterbodem die zich in een straal van 75 meter rondom de windmolens bevinden.

Toelichting op voorschrift 6 lid 1 en 2

Lid 1 en 2 van voorschrift 6 geven uitvoering aan wat hierover staat geschreven in de '*Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken*'. De beleidsregel stelt in artikel 8 lid 2 het volgende:

"Indien van de vergunningen op grond van Wet beheer rijkswaterstaatswerken of de artikelen 6.12, 6.13 of 6.14 van het Waterbesluit niet binnen een in de vergunning bepaalde termijn gebruik wordt gemaakt, wordt de vergunning ingetrokken"

Om deze reden stelt voorschrift 6 een termijn waarna de vergunning wordt ingetrokken in het geval hiervan gedurende vijf jaren geen gebruik is gemaakt. Deze periode van vijf jaren houdt rekening met:

- de tijd die verstrijkt in het geval er beroep wordt aangetekend en een uitspraak van de Raad van State eerst wordt afgewacht;
- de tijd die nodig is om het project zowel technisch inhoudelijk, als wat betreft de nodige financiering voor te bereiden, respectievelijk zeker te stellen;
- benodigde schriftelijke goedkeuringen die volgen uit de voorschriften behorende bij deze vergunning;
- onvoorziene omstandigheden die kunnen leiden tot vertraging van het starten van de werkzaamheden;
- een niet te ruime noch te korte lengte van de periode waarmee beoogd wordt te voorkomen dat de vergunning vroegtijdig vervalt terwijl de vergunninghouder de nodige voorbereidingen treft om de realisatiefase succesvol te laten aanvangen.

Toelichting op voorschrift 6 lid 5

De in dit voorschrift genoemde aan te brengen tekens, verlichting en bakens volgen uit de door de waterbeheerder op grond van voorschrift 4 lid 3 goed te keuren markeringsplannen en verlichtingsplannen. Verkeerstekens en overige markeringsstekens worden tevens vastgelegd in de hiervoor nodige verkeersbesluiten. Dit voorschrift ziet er dan ook vooral op toe dat de nodige fysieke tekens, verlichting en bakens daadwerkelijk worden aangebracht, omdat deze de noodzakelijke bescherming moeten bieden aan de scheepvaart. De details hiervan worden apart uitgewerkt in de genoemde plannen en verkeersbesluiten.

Toelichting op voorschrift 7 lid 1 sub a

Voor het verwijderen van de betonning zoals bedoeld in dit voorschrift dient de vergunninghouder jaarlijks tijdig een afspraak te maken met de Vaarwegmarkeringsdienst. Laatste plaatst en verwijderd de betonning in opdracht van de vergunninghouder.

Toelichting op voorschrift 7 lid 4

De lokale waterdiepte is geen statisch gegeven. Door windopzet zijn lokaal grote peilverschillen mogelijk. Deze peilschommelingen leiden ertoe dat de lokale waterdiepte periodiek zo laag kan worden dat een aanvaring tussen relatief diepstekende beroepsvaart en de rifballen mogelijk is. De waterbeheerder acht het daarom nodig dat de rifbal-locaties worden gemarkeerd. Dit is te realiseren door in de periode van het jaar dat er geen sprake is van een gebiedsverbod op grond van het Rijksinpassingsplan, rondom de clusters of clustergroepen van rifballen gele betonning aan te brengen. De initiatiefnemer dient de markering aan te brengen gelijktijdig met- of voordat de rifballen worden geplaatst en ook jaarlijks nadat de werken die het rustgebied markeren zijn verwijderd, zoals bedoeld in voorschrift 7 lid 1. Als de markering van het rustgebied is aangebracht, jaarlijks op/rond 1 augustus, dan dient de markering van de clusters of clustergroepen van rifballen te worden verwijderd. De gedachte hierbij is dat het niet nodig is om de rifbal-locaties gemarkeerd te houden als er parallel een gebiedsverbod geldt volgens het Rijksinpassingsplan.

Toelichting op voorschrift 9

Alle te realiseren werken dienen na de operationele fase te worden verwijderd. Dit geldt ook voor de fundaties van de windturbines. Het op termijn zo volledig mogelijk beschikbaar houden van het waterstaatswerk in het licht van de doelstellingen van de Waterwet en een duurzaam en veilig gebruik van het IJsselmeer zijn hiervoor leidende principes. Mocht de vergunninghouder echter overtuigend kunnen aantonen dat gehele verwijdering met de stand der techniek voor een of meer fundaties *niet* uitvoerbaar is, dan bieden de voorschriften ruimte om over dit aspect – mits deugdelijk onderbouwd - een aangepast besluit te vragen. Hiermee wil de waterbeheerder niet de verwachting wekken dat met een dergelijk verzoek zonder meer wordt ingestemd. Een zorgvuldige beschouwing van de dan geldende stand der techniek voor het verwijderen van fundaties voor de feitelijke diameters en diepten dient eerst te worden betrokken bij bedoeld verzoek. Ook zal een alternatief plan de eventuele nadelige gevolgen voor het waterstaatswerk en zijn (toekomstige) gebruikers zo veel mogelijk moeten beperken.

Toelichting op voorschrift 18

Dit voorschrift is opgenomen om financiële zekerheid te verkrijgen inzake de kosten die gemaakt moeten worden in de verwijderingsfase van het project. Het doel hiervan is om te voorkomen dat de Staat (een deel van) deze kosten moet betalen op het moment dat de vergunninghouder failliet is verklaard of om andere redenen niet in staat mocht zijn de verwijdering van de windturbines te

bekostigen. Het bedrag of de bedragen van de bankgarantie dienen deugdelijk te zijn onderbouwd en hierover dient de vergunninghouder tijdig afstemming te zoeken met de waterbeheerder.

6. Procedurele aspecten

6.1 Gevolgde gecoördineerde procedure

In artikel 9b, eerste lid, aanhef en onder a, van de Elektriciteitswet 1998 is bepaald dat op de besluitvorming voor dit project de rijkscoördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing is. Dat wil in dit geval zeggen dat de besluiten die nodig zijn voor Windplan Blauw gezamenlijk worden voorbereid, waarbij deze procedure wordt gecoördineerd door de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Daarbij doorlopen de besluiten, op grond van artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro.

Dit besluit is één van de besluiten die nodig zijn voor Windplan Blauw. Daarom is ook op dit besluit de rijkscoördinatieregeling van toepassing.

De minister van EZK heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor Windplan Blauw bevorderd. Onderhavig besluit is samen met het inpassingsplan en de andere besluiten als volgt voorbereid:

- op [datum] is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen;
- op [datum] is door de minister van EZK een ontwerp van het besluit aan [naam indiener aanvraag] gezonden;
- het ontwerp van het besluit heeft van [datum] tot en met [datum] ter inzage gelegen bij de gemeenten Dronten en Lelystad;
- er zijn [aantal] informatieavonden georganiseerd, op [data], waarbij de mogelijkheid werd geboden mondeling zienswijze naar voren te brengen.

Op grond van artikel 3.32 in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wet ruimtelijke ordening worden dit besluit en de andere besluiten gelijktijdig door de minister van EZK bekendgemaakt. Tevens doet de minister van EZK daarvan mededeling in de Staatscourant, enkele huis-aan-huisbladen en langs elektronische weg. Eerdere insprekers en grondeigenaren en beperkt gerechtigden op die gronden worden persoonlijk geïnformeerd.

Aangezien de aanvraag betrekking heeft op een samenstel van handelingen, volgt uit het systeem van de Waterwet, dat voor de aanvraag de afdeling 3.4 van de Awb en de afdeling 13.2 van de Wet milieubeheer gevolgd moeten worden. De procedure is conform doorlopen.

Adviesrecht

De vergunningaanvraag heeft betrekking op een samenstel van handelingen ten aanzien waarvan Waterschap Zuiderzeeland en Rijkswaterstaat bevoegd zijn. Waterkeringbeheerder Waterschap Zuiderzeeland is als mede betrokken bestuursorgaan conform artikel 6.17, derde lid, van de Waterwet in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over de aanvraag.

Het advies is ontvangen op 8 juni 2018.

Het advies is deels overgenomen. In het geval dat door het waterschap geadviseerde voorschriften inhoudelijk overeenkwamen met voorschriften die de waterbeheerder al voornemens was op te nemen, is er per geval een keuze gemaakt. Hiermee is voorkomen dat gelijklopende voorschriften tweemaal onderdeel zijn gemaakt van de vergunning. In gevallen waarin het waterschap adviseerde om een voorschrift op te nemen volgens welke de vergunninghouder rechtstreeks informatie zou moeten leveren aan het waterschap, is er voor gekozen om bedoelde gegevensverstrekking via de waterbeheerder te laten verlopen. Zo blijft geborgd dat de waterbeheerder het eerste aanspreekpunt is voor de vergunning en de voorschriften die hieraan zijn verbonden. De waterbeheerder zal zo nodig informatie delen met de waterkeringbeheerder voor zover dit verband houdt met de uitvoering en naleving van de vergunningvoorschriften en voor zover dit de taken en belangen van de waterkeringbeheerder raakt.

Delen van het waterschapsadvies zijn niet overgenomen. Dit betreft de volgende adviezen:

1. adviezen in de vorm van voorschriften en overwegingen die niet alleen door het waterschap maar ook voor waterbeheerder Rijkswaterstaat nodig zijn geacht, respectievelijk gemaakt;
2. het advies om in de voorschriften op te nemen dat de vergunninghouder op aanzegging van het waterschap het aangelegde werk dient te wijzigen indien dit voor beheer en onderhoudswerkzaamheden van het waterschap noodzakelijk wordt geacht;
3. het advies om in de voorschriften op te nemen dat eventuele kosten die voortvloeien uit het onder 2. genoemde advies voor rekening van de vergunninghouder komen;
4. het advies om in de overwegingen op te nemen dat het waterschap, ter bescherming van de waterstaatswerken, kan besluiten dat het werk moet worden opgeruimd, verlegd of verwijderd en dat het waterschap hiervoor de vergunning kan intrekken;
5. het advies om in de overwegingen op te nemen dat voor door de vergunninghouder te lijden financiële schade die volgt uit advies 4. welke redelijkerwijs niet ten laste behoren te komen van de vergunninghouder, er bij waterschap een verzoek tot schadevergoeding kan worden ingediend;
6. het advies om in de overwegingen op te nemen dat aanwijzingen van het waterschap dienen te worden opgevolgd;
7. het advies om in de overwegingen op te nemen dat het waterschapsbestuur bevoegd is om de vergunning in te trekken als de vergunninghouder niet voldoet aan de vergunningvoorschriften.

De redenen waarom bovengenoemde adviezen niet zijn overgenomen worden hieronder puntsgewijs genoemd:

1. Voorkomen wordt hiermee dat voor eenzelfde belang (min of meer) gelijklopende voorschriften worden verbonden aan deze vergunning;
2. Rijkswaterstaat is het uitvoerend bevoegd gezag voor deze vergunning. Dit is een exclusieve wettelijke taak. Eventuele aanzeggingen tot wijziging van de aangelegde werken kunnen in beginsel slechts dwingen tot uitvoering als deze volgen uit een besluit tot wijziging van de watervergunning. Daarnaast biedt de Waterwet en de daaraan verbonden algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen overigens handvatten om, indien waterstaatswerken die in het licht van de doelstellingen van de Waterwet zoals verwoord in artikel 2.1 van deze wet, nadere bescherming behoeven, al dan niet volgend uit onvoorziene omstandigheden zoals incidenten, aanwijzingen te geven die verder reiken dan- of een nadere invulling geven aan hetgeen deze vergunning reguleert. Zowel het waterschap als Rijkswaterstaat kunnen zo nodig gebruik maken van laatstgenoemde handvatten en regels. Als het advies van het waterschap zou zijn opgevolgd, ook als niet het waterschap maar het uitvoerend bevoegd gezag Rijkswaterstaat, de aanzegging zou doen, dan zou er een dusdanig rechtsonzekere situatie worden gecreëerd dat gesteld kan worden dat deze onvoldoende recht doet aan de rechten die de vergunninghouder kan ontlenen aan deze vergunning. Wat op grond van de huidige wetgeving wel mogelijk is, is dat een partij, bijvoorbeeld het waterschap, een aanvraag indient strekkende tot wijziging van de verleende vergunning. Een dergelijke aanvraag zal volgens de dan geldende wettelijke regels en het dan geldend beleid worden behandeld waarna een positief of een negatief besluit volgt. Een dergelijke procedure wordt regulier vooraf aangekondigd bij de vergunninghouder.
3. Civielrechtelijke aansprakelijkheid en het bestuursrecht waaronder de Waterwet, kunnen niet worden gecombineerd in een watervergunning. De Waterwet mist de nodige wettelijke grondslag om bedoelde kosten voor rekening van de vergunninghouder te laten komen. Ook is de waterbeheerder van oordeel dat het geadviseerde voorschrift voorbij gaat aan de beginselen van 'redelijkheid' en 'evenredigheid'.
4. Het zo nodig wijzigen of intrekken van de verleende vergunning is een exclusieve taak van het uitvoerend bevoegd gezag voor deze vergunning, ofwel: van de waterbeheerder. Zie ook de uitleg bij punt 2.
5. Advies 5 hangt direct samen met consequenties die zouden volgen uit advies 4. Omdat advies 4 niet is overgenomen, kan ook advies 5. niet worden opgevolgd.

6. Zie de toelichting onder 2.
7. Zie de toelichting onder 2.

Daarnaast zijn kleine tekstuele wijzigingen doorgevoerd met het oog op de samenhang van de voorschriften als geheel.

Ingevolge het advies zijn voorschriften wat betreft de maatregelen in het rustgebied aan de vergunning verbonden. In de overwegingen behorende bij deze vergunning zijn deze voorschriften door het waterschap toegelicht.

6.2 Milieueffectrapport (MER)

Gelet op het bepaalde in de *Wet milieubeheer* en artikel 2 van het *Besluit milieueffectrapportage* is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het MER vormt een integraal onderdeel van de aanvraag. Het ministerie van EZK heeft gezorgd voor de gecoördineerde voorbereiding en behandeling van het MER en de betrokken aanvragen tot vergunning.

De concept notitie reikwijdte en detail (concept NRD) voor de milieueffectrapportage heeft van 2 december 2016 tot en met 12 januari 2017 ter inzage gelegen. Hierop kon een ieder een zienswijze indienen. Tijdens de terinzagelegging van het concept-NRD is een inloopavond georganiseerd. De concept-NRD is voorgelegd aan de betrokken overheden en aan diverse adviseurs, waaronder de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.). Op 6 april 2017 is de NRD vastgesteld door de minister van EZK. Na vaststelling van de NRD is een ontwerp-MER opgesteld. De Commissie m.e.r. heeft hierover geadviseerd. In haar tussentijds toetsingsadvies van 27 februari 2018 heeft de Commissie m.e.r. geadviseerd om een aantal zaken nader uit te werken. Bedoelde uitwerking is per aanvulling van 17 mei 2016 aangereikt aan de Commissie. Op grond van nieuwe informatie en voortschrijdend inzicht is in de aanvulling van het MER op een aantal punten informatie toegevoegd naast de door de Commissie verzochte informatie. Op basis van de aanvulling op het MER van 17 mei 2016 geeft de Commissie in haar advies van 4 juli 2016 aan dat het MER daarmee alle informatie bevat die is benodigd voor de besluitvorming over het windpark.

Op 9 november 2017 heeft de initiatiefnemer nogmaals advies gevraagd aan de Commissie m.e.r. wat op 27 februari 2018 leidde tot een advies. Het advies heeft geleid tot aanpassingen in het MER. Het gewijzigd MER is vervolgens op 7 en 8 mei aan de vergunningaanvragen volgens de Waterwet toegevoegd.

De MER en bijbehorende documenten liggen gelijktijdig ter inzage met de (ontwerp) watervergunning en overige (ontwerp) beschikkingen alsook het Rijksinpassingsplan voor het windpark.

6.3 Geldigheid van de vergunning

De vergunning is aangevraagd voor de periode van aanleg, de operationele periode en de periode die nodig is voor de ontmanteling van het windpark. Na een periode van voorbereiding is de periode van aanleg door de aanvrager ingeschat op twee jaren. De operationele periode telt 25 jaren vanaf het moment dat de laatste windturbine in gebruik is genomen, waarna het windpark buiten gebruik wordt gesteld en er op basis van een in te dienen en door de waterbeheerder goed te keuren verwijderingsplan over wordt gegaan tot ontmanteling van het windpark. Op grond van artikel 6.22, tweede lid, van de Waterwet kan de waterbeheerder de vergunning intrekken als de vergunning gedurende drie achtereenvolgende jaren niet is gebruikt. De *Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken* stelt in artikel 8, lid 2 dat als niet binnen een in de vergunning bepaalde termijn gebruik wordt gemaakt van de vergunning, deze wordt ingetrokken. In voorschrift 6 is hiervoor een termijn gesteld van 5 jaar na afgifte van de vergunning. Deze termijn houdt rekening met een aantal zaken. Zo start de fase van aanleg vanaf circa 1 januari 2020. De aanvangsdatum voor de fase van aanleg kan opschuiven als bijvoorbeeld de financiering van het project of de voorbereiding van de uitvoering vertraagd raakt. Om te voorkomen dat de vergunning komt te vervallen voordat de initiatiefnemer heeft kunnen aanvangen met de werkzaamheden, houdt de gestelde termijn rekening met onvoorziene omstandigheden. Door de gestelde termijn wordt eveneens voorkomen dat de vergunning gedurende vele jaren ongebruikt blijft en dat eventuele toekomstige initiatieven van derden of van de waterbeheerder onnodig lang worden beperkt of onmogelijk gemaakt.

Deze vergunning komt uiterlijk te vervallen op 31 december 2050. Deze uiterlijke termijn houdt rekening met:

- a) de gestelde termijn van 5 jaren waarbinnen gebruik moet zijn gemaakt van de vergunning;
- b) een mogelijke vertraging van het moment van aanvang van de werkzaamheden (bijvoorbeeld vanwege een mogelijk beroep bij de Raad van State / 1 jaar)
- c) een periode van technische en financiële voorbereiding (2 jaar)
- d) de periode van aanleg (2 jaren)
- e) de operationele periode (25 jaren)
- f) de periode van verwijdering (1,2 jaren)

Waterschap Zuiderzeeland is waterkeringbeheerder van de IJsselmeerdijk. In verband met gewijzigde veiligheidsnormen voor primaire waterkeringen heeft het waterschap een opgave om te beoordelen voor de IJsselmeerdijk wel of niet versterkt moet worden. Deze studie loopt nog. Hiermee is op het moment van schrijven van deze vergunning nog niet duidelijk of er een dijkversterkingsproject voorbereid zal gaan worden. Het is niet uitgesloten dat dit het geval zal zijn en dat het waterschap hiervoor gedurende langere tijd ingrijpende werkzaamheden moet gaan verrichten aan de IJsselmeerdijk. In het geval dat het waterschap meer ruimte nodig heeft om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren dan dat er beschikbaar is nadat de maatregelen zoals genoemd in het besluit bij het 2^e en 3^e aandachtsstreepje zijn uitgevoerd, kan het nodig zijn dat deze maatregelen of een deel hiervan tijdelijk niet in stand kunnen blijven. In dat geval kan de waterbeheerder besluiten om deze vergunning tijdelijk ambtelijk te wijzigen. De procedure die hiervoor dan wordt gevolgd, biedt de vergunninghouder en andere belanghebbenden de gelegenheid om zienswijzen in te dienen zodat een brede belangenafweging gewaarborgd is. Besluitvorming hieromtrent vindt zo nodig plaats middels een separaat besluit.

6.4 Verzoeken tot goedkeuring

In een aantal voorschriften is gesteld dat met de uitvoering van bepaalde activiteiten niet eerder mag worden begonnen dan nadat de waterbeheerder schriftelijk hieraan zijn goedkeuring heeft gegeven. Deze artikelen hebben betrekking op definitieve ontwerpen van te realiseren werken, plannen of activiteiten die ten tijde van de aanvraag nog niet (in detail) beschreven konden worden. Besluiten omtrent goedkeuring staan open voor bezwaar en beroep.

6.5 Behandeling van zienswijzen

[dit onderdeel wordt ingevuld in het definitieve besluit]

7. Conclusie

De in de vergunning opgenomen voorschriften waarborgen dat de waterdoelstellingen als genoemd in artikel 2.1 van de Waterwet en de belangen die volgen uit de Keur van Waterschap Zuiderzeeland voldoende worden beschermd. Er bestaan geen bezwaren tegen het verlenen van de gevraagde vergunning.

8. Ondertekening

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Namens deze,
hoofd Vergunningverlening Rijkswaterstaat Midden-Nederland

drs. R.M. Kok

9. Mededelingen

Informatie

Voor meer informatie over dit besluit kunt u terecht bij de in de zendbrief behorende bij dit besluit genoemde contactpersoon. De contactpersoon kan uw vragen beantwoorden en het besluit met u doornemen.

Indienen zienswijzen

Zienswijzen over het ontwerp van het besluit kunnen worden ingediend bij:
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windplan Blauw
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Overige mededelingen:

Het hebben van deze vergunning ontslaat de houder niet van de verplichting om de redelijkerwijs mogelijke maatregelen te treffen teneinde te voorkomen dat derden of de Staat ten gevolge van het gebruik maken van de vergunning schade lijden.

Afschriften

Een afschrift van deze vergunning is verzonden aan:

1. Burgemeester en wethouders van de gemeente Lelystad, Postbus 91, 8200AB Lelystad
2. Burgemeester en wethouders van de gemeente Dronten, Postbus 1, 3890 AA Zeewolde
3. Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200 AB Lelystad
4. Waterschap Zuiderzeeland Postbus 229, 8200 AE Lelystad
5. Rijksvastgoedbedrijf, Postbus 16700, 2500 BS Den Haag
6. ENGIE Nederland, Grote Voort 29, 8041 BL Zwolle
7. Eeltink Zandwinning, Handel en Transport B.V., Luxoolseweg 20, 3862 WJ NIJKERK

Toekomstig te nemen besluiten

Een nadrukkelijk voorbehoud wordt gemaakt voor de later aan te vragen besluiten bij RWS. De vergunning die nu voorligt geeft geen garantie dat ook de later aan te vragen besluiten positief zijn. In het eventuele geval dat een van deze later aan te vragen besluiten – bijvoorbeeld de watervergunning voor de kabels – zou moeten worden geweigerd, dan vindt besluitvorming hierover plaats binnen de eigen inhoudelijke en juridische context en niet op basis van verleende vergunningen.

Voor het tijdelijk voor de scheepvaart afsluiten van het werkgebied tijdens de aanleg en verwijderingsfase van het windpark dienen eerst separaat verkeersbesluiten ingevolge de *Scheepvaartverkeerswet* en het *Binnenvaartpolitiereglement* te worden aangevraagd.

Voor het markeren van het rustgebied en het tijdelijk afsluiten van het werkgebied in de aanlegfase door middel van betonning, dient ruim op tijd een aanvraag voor het aanbrengen van boeien bij de Vaarwegmarkeringsdienst te worden gedaan. Met het oog op voorschrift 7 lid 4 geldt hetzelfde voor de nodig geachte markering rondom de rifbalclusters. Omdat het nodige aantal boeien mogelijk niet direct op voorraad zal zijn, geldt dit als aandachtspunt voor het tijdig kunnen starten met de aanleg/verwijdering.

Gebruik staatsgrond

Naast de vergunning heeft u voor het gebruik van staatsgrond- en water toestemming nodig van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Ik wijs u er op dat RVB aan een dergelijke privaatrechtelijke regeling nadere voorwaarden kan stellen, waaronder het betalen van een (marktconforme) gebruiksvergoeding. Pas op het moment dat een privaatrechtelijke regeling is overeengekomen met het RVB mag gebruik worden gemaakt van staatseigendom(men) ter uitvoering van de vergunde activiteit(en).

Bijlage I, Begripsbepalingen

Behorende bij de vergunning van de minister van Infrastructuur en Waterstaat van heden.

In deze vergunning wordt verstaan onder:

1. 'Aanvraag': de aan deze vergunning ten grondslag liggende aanvraag, op 22 februari 2018 binnengekomen bij Rijkswaterstaat Midden-Nederland en geregistreerd onder nummer RWS-RWSZ2018-00003551, aangevuld op 9 april 2018, 18 april 2018, 7 mei 2018, 8 mei 2018, 9 mei 2018, 28 mei 2018 en 30 mei 2018;
2. 'Afdeling handhaving': de afdeling Vergunningverlening en Handhaving van Rijkswaterstaat Midden-Nederland, e-mail adres handhaving-middennederland@rws.nl;
3. 'Beschermszone': in de legger aangegeven beheerzone grenzend aan een waterstaatswerk, waarin ter bescherming van dat werk voorschriften en beperkingen kunnen gelden;
4. 'Bevoegd gezag': de hoofdingenieur-directeur Rijkswaterstaat Midden-Nederland namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat, p.a. Rijkswaterstaat Midden-Nederland, Postbus 2232, 3500 GE Utrecht, e-mail adres: handhaving-middennederland@rws.nl;
5. 'EZK': het ministerie van Economische Zaken en Klimaat
6. 'Kaderrichtlijn Water (KRW)': richtlijn 2000/60/EG van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid;
7. 'Keur Waterschap Zuiderzeeland 2017': in de keur zijn onder andere onderhoudsplichtigen, gebods- en verbodsbepalingen opgenomen. De vergunninghouder dient de inhoud van de keur te kennen en op basis hiervan te handelen. De Keur Waterschap Zuiderzeeland 2017 is te vinden op: www.zuiderzeeland.nl/digitaal_loket/regelgeving/keur_waterschap_zuiderzeeland.
8. 'Kernzone': het deel van een waterkerend waterstaatswerk dat in de actuele *Legger Rijkswaterstaatwerken* of in de Legger van het waterschap als zodanig is omschreven en vastgelegd ;
9. 'KRW-waterlichaam': een te onderscheiden oppervlaktewater van aanzienlijke omvang, zoals een meer, een waterbekken, een stroom, een rivier, een kanaal, een deel van een stroom, rivier of kanaal, een overgangswater of een strook kustwater;
10. 'MER': milieueffectrapport;
11. 'Minister': de Minister van Infrastructuur en Waterstaat;
12. 'Officier van Dienst': degene die bij reguliere incidentbestrijding namens de waterbeheerder eindverantwoordelijk is;
13. 'Ongewoon voorval': een voorval waardoor nadelige gevolgen voor het oppervlaktewaterlichaam zijn ontstaan of dreigen te ontstaan;
14. 'Ontvangstdatum aanvraag': eerste datum dat de aanvraag ontvangen is bij een bestuursorgaan;
15. 'Oppervlaktewaterlichaam': samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, alsmede de bijbehorende bodem, oevers en, voor

zover uitdrukkelijk aangewezen krachtens de Waterwet, drogere oevergebieden, alsmede flora en fauna;

16. 'Stand der techniek': de best beschikbare technieken; dit zijn de meest doeltreffende technieken om emissies en andere nadelige gevolgen voor het milieu (en het watersysteem) te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken, die – kosten en baten in aanmerking genomen – economisch en technisch haalbaar zijn in de relevante bedrijfstak en die redelijkerwijs in Nederland of daarbuiten te verkrijgen zijn; daarbij wordt onder technieken mede begrepen het ontwerp van de inrichting, de wijze waarop zij wordt gebouwd en onderhouden, alsmede de wijze van bedrijfsvoering en de wijze waarop de inrichting buiten gebruik wordt gesteld'
17. 'Vergunninghouder': diegene aan wie deze vergunning is verleend;
18. 'Waterbeheerder': de minister van Infrastructuur en Waterstaat, per adres de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Midden-Nederland, Postbus 2232, 3500 GE Utrecht, e-mail adres: handhaving-middennederland@rws.nl;
19. 'Waterkeringbeheerder': het bestuur van Waterschap Zuiderzeeland
20. 'Waterschap': het dagelijks bestuur van Waterschap Zuiderzeeland
21. 'Werken': bouwwerk, weg- of waterbouwkundig werk of anderszins functionele toepassing van een bouwstof;
22. 'Werkzaamheden': het maken, aanleggen, houden, onderhouden en opruimen van het op grond van de vergunning (te behouden) werk;
23. 'Windturbine': windmolen

Begrippen met betrekking tot archeologie:

24. 'Programma van Eisen': Een Programma van Eisen (PvE) is een document waarin het doel, de vraagstelling, uitvoeringswijze en randvoorwaarden van een archeologisch veldonderzoek staan beschreven. Het doel van een PvE is het borgen van de inhoudelijke archeologische kwaliteit van een onderzoek.
25. 'Plan van Aanpak': Het Plan van aanpak beschrijft de operationalisering van het Programma van Eisen.
26. 'BRL': Beoordelingsrichtlijn. Een beoordelingsrichtlijn beschrijft de manier waarop certificatie-instellingen toetsen of een organisatie voldoet aan de technische eisen voor het behalen of behouden van een certificaat. In de BRL staat beschreven aan welke technische en organisatorische eisen een organisatie / product moet voldoen om in aanmerking te komen voor een certificaat. Deze beschrijvingen worden uitgewerkt in protocollen. Iedere BRL heeft een nummer (bijvoorbeeld BRL 4000 Archeologie). Met een subnummering wordt duidelijk gemaakt welke protocollen bij deze BRL horen (bijvoorbeeld protocol 4001 Programma van Eisen hoort bij BRL 4000).
27. 'KNA': Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. De KNA bestaat uit een aantal protocollen die ieder een deel van het archeologisch werk beschrijven. De KNA-protocollen bevatten de minimale inhoudelijke en ambachtelijke eisen die worden gesteld aan archeologische werkzaamheden van inventariserend onderzoek tot aan depotbeheer (het bewaren van archeologisch vondstmateriaal). Er is een KNA voor Landbodems en een voor Waterbodems.
28. 'Archeologische Monumentenzorg': Verwijst naar de Erfgoedwet en de BRL 4000 / KNA.

29. 'Behoudenswaardige archeologische waarden': Nadat de veldgegevens zijn verzameld worden de archeologische vindplaatsen beoordeeld op hun waarden. Op basis van de criteria: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit, krijgen de vindplaatsen punten. De totaalscore bepaalt de waarde van een vindplaats. In het KNA protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek staat beschreven hoe dit in zijn werk gaat.

30. 'archeologieplan': ook 'masterplan archeologie' genoemd.

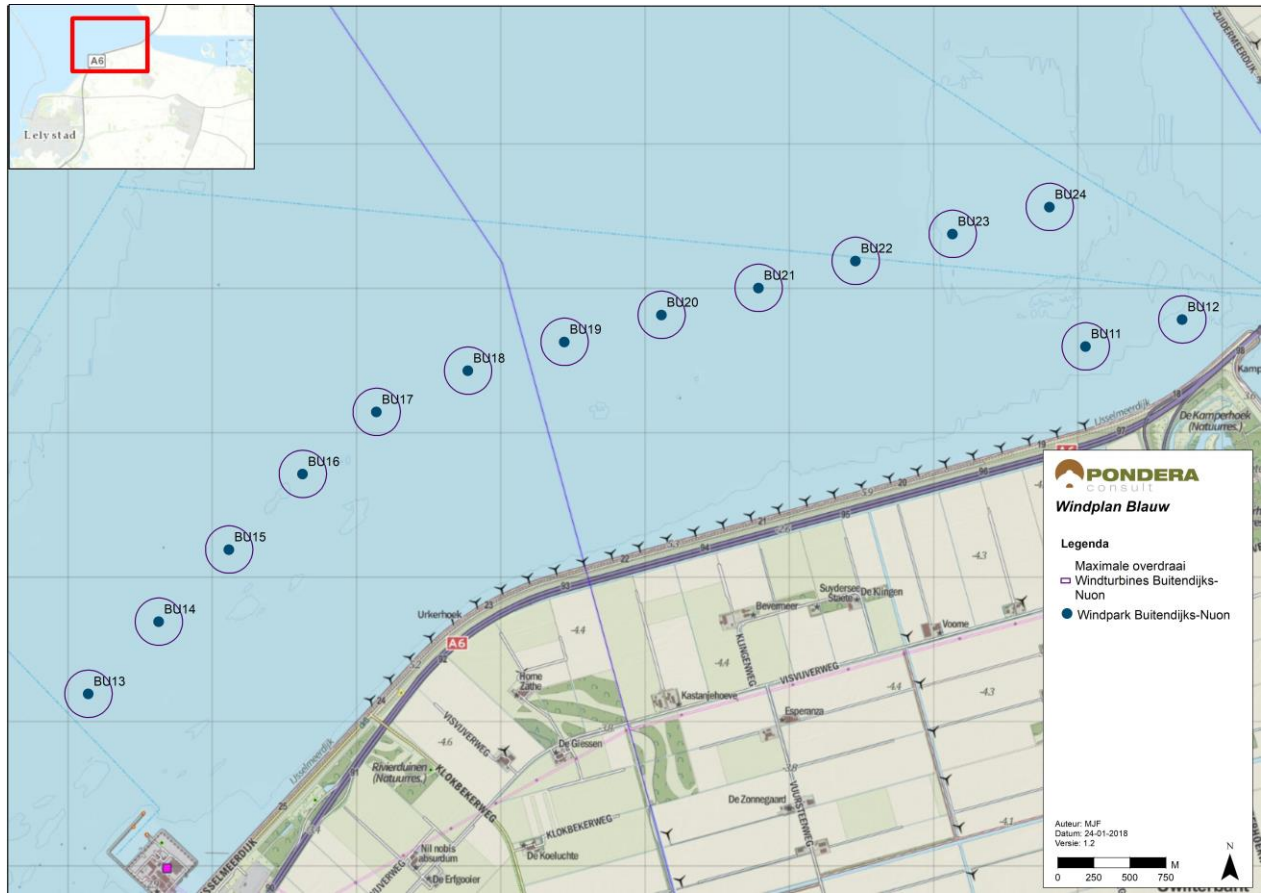
Bijlage II, Tekeningen

- Tekening met windturbineposities
- Tekeningen met rifballenlocaties, betonning en ballenlijnen

Bijlage II

Grafische weergave windturbineposities NUON Wind Development B.V.

BIJLAGE II (vervolg)

Windturbineposities en inrichtingsmaatregelen rustgebied

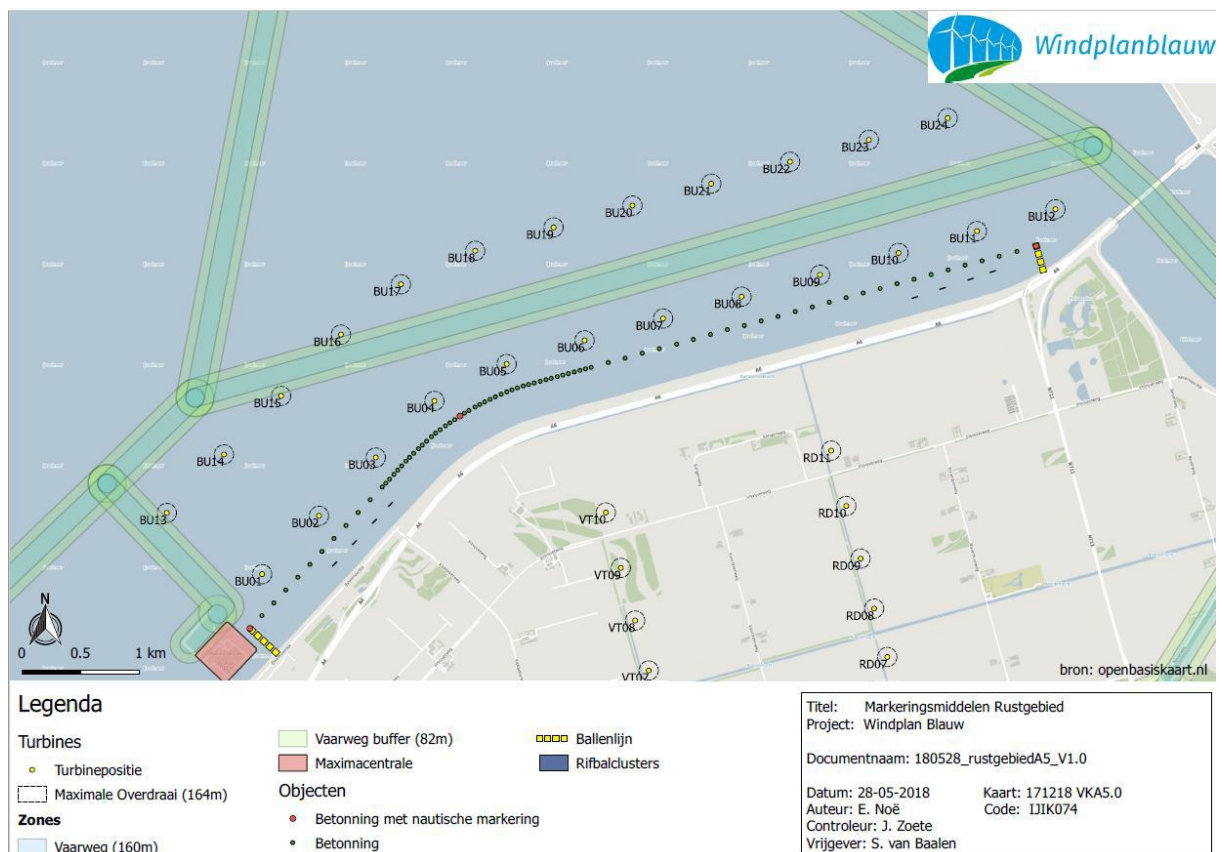
In deze tekening zijn alle windturbineposities van Windplan Blauw (buitendijks) zichtbaar, tezamen met de inrichtingsmaatregelen in het vogelrustgebied. Het vogelrustgebied wordt 300 meter parallel aan de waterkering en over een lengte van 8,3 km gemarkeerd met ballenlijnen, betonning, verkeerstekens en verlichting.

In de figuur hieronder zijn op 150 meter vanaf de IJsselmeerdijk tweemaal vier clusters van rifballen weergegeven door middel van in totaal acht streepjes:

- Vier clusters aan de zuidoostkant van het projectgebied, nabij de Maximacentrale
- Vier clusters aan de noordwestkant van het projectgebied, richting de Ketelbrug

Een clustergroep bestaat uit vier clusters van elk 25 rifballen.

Windplan Blauw kent twee initiatiefnemers. De windturbines van NUON Wind Development B.V. zijn alle windturbines in de noordelijke rij tezamen met de twee meest oostelijk gelegen windturbines van de zuidelijk gelegen rij. De overige windturbines worden eigendom van IJsselmeerwinT B.V. en maken geen deel van uit van deze vergunning.

Bijlage III, Inhoud van een werkplan

Instructie:

Verwerk alle gevraagde informatie (*indien van toepassing*) in het werkplan en stuur het werkplan op naar het aangegeven adres. Uitleg over de punten staat in de bijgevoegde toelichting.

1. Gegevens melder of vergunninghouder

☐	Vergunningsnummer
☐	Naam vergunninghouder adres postcode & woonplaats telefoon contactpersoon/e-mail
☐	Naam werkuitvoerder adres postcode & woonplaats telefoon contactpersoon/e-mail

2. Ten aanzien van de organisatie op het werk

☐	Geef van minimaal één betrokken persoon van de werkvloer de contactgegevens (naam, telefoonnummer e-mailadres). Deze persoon is bevoegd om beslissingen te nemen
☐	Geef aan dat er een werkboek/logboek wordt bijgehouden en dat dit altijd beschikbaar is voor de handhaver.
☐	Hoe is de calamiteiten organisatie geregeld en wat is het calamiteitentelefoonnummer van de werkvloer.

3. Werkzaamheden en Materieelinzet

☐	Plan van aanpak en detailtekening werkzaamheden
☐	Planning van de werkzaamheden
☐	Geef aan welk materieel gebruikt gaat worden.
☐	Waarmee vindt verwijdering van fysische verontreinigingen (<i>bodemvreemde bestanddelen</i>) plaats?
☐	Wat is de capaciteit/inhoud van het transportmaterieel

☐	Wat is het maximale beladingsniveau (<i>cm 'vrijboord'</i>)

4. Nautische voorzieningen

☐	Het plan voor de nautische voorzieningen moet opgenomen worden in het werkplan (<i>betonning en verlichting e.d.</i>)
☐	Meldingen aan CMIJ (<i>Centrale Meldpost IJsselmeergebied, 088-7973300</i>) dagelijks start en einde uitvoering en bij calamiteiten is verplicht

Het werkplan opsturen naar:

Rijkswaterstaat Midden-Nederland

Afdeling Handhaving

Postbus 2232

3500 GE Utrecht

Per e-mail:

handhaving-middennederland@rws.nl

Bijlage IV, Posities windturbines

Hieronder staat voor elke windturbine de ruimtelijke positie weergegeven onder vermelding van het windturbine nummer en de X en Y coördinaten.

Locatie

Onderstaande tabel is afkomstig uit de vergunningaanvraag en bevat de locatieaanduiding en de coördinaten van de windturbines. De coördinaten zijn weergegeven in het Rijksdriehoekstelsel (RD). De windturbineposities behoren enkel tot 'Windpark Buitendijks - Nuon'.

Tabel met RD-coördinaten van de windturbines Windpark Buitendijks - Nuon

Nummer	X-coördinaat	Y-coördinaat	Naam
1	171052	513598	BU11
2	171722	513785	BU12
3	164140	511193	BU13
4	164628	511692	BU14
5	165115	512192	BU15
6	165626	512715	BU16
7	166138	513145	BU17
8	166771	513431	BU18
9	167440	513630	BU18
10	168113	513817	BU20
11	168785	514004	BU21
12	169458	514190	BU22
13	170130	514377	BU23
14	170803	514564	BU24

De windturbines zijn gesitueerd in het noordelijk deel van het IJsselmeer nabij de IJsselmeerdijk buiten de beschermingszone van de dijk. De locatie ligt binnen de provincie Flevoland, in ligt in de gemeenten Lelystad en Dronten

In bijlage II behorende bij deze vergunning is een tekening gevoegd met een grafische weergave van de windturbineposities.

Bijlage V, Digitaal te verstrekken gegevens

Vormgeving

De gegevens met betrekking tot de aangelegde werken moeten digitaal worden aangeleverd, waarbij:

- het aangegeven bestandsformaat wordt gehanteerd;
- de aan te leveren bestanden zijn opgeslagen op een gangbare gegevensdrager;
- de aan te leveren gegevens zijn benoemd in de areaallijst of matrix nat, zie <http://www.rws.nl/datacontracteisen> tabblad Areaalgegevens.
- de posities met een x,y en z nauwkeurigheid beter dan 10cm zijn opgenomen en verwerkt in de einddocumentatie;
- gebruik worden gemaakt van het coördinatenstelsel RD-NAP conform de procedure RDNAPTRANS™ 2008. Voor meer informatie zie website <http://www.kadaster.nl/rijksdriehoeksmeting>.

Levering en verzending

Verstuur de gegevens tijdig en compleet naar Rijkswaterstaat Midden Nederland, district Noord, E MNN-dataloket@rws.nl.

Na uitvoering van de aangebrachte wijziging in het areaal willen wij de gegevens zoals benoemd in de areaallijst of matrix nat ontvangen volgens genoemd formaat. Onderstaand aanvullende informatie over de formaten en werkwijzen.

DTB-bestand

U dient de gewijzigde terreinsituatie digitaal en geïntegreerd in het beschikbaar gestelde Digitaal Topografisch Bestand (DTB) te leveren conform de volgende specificaties:

- Productspecificaties Digitaal Topografisch Bestand
- Handboek DTB-Droog en DTB-Nat

Beide specificaties zijn te downloaden van www.rws.nl/datacontracteisen tabblad "Digitaal Topografisch Bestand". Alle in het kader van het werk nieuw aangebrachte en gewijzigde topografie dient te worden ingewonnen. Onder gewijzigde topografie worden ook vlakken en lijnen verstaan, die door vergroten, verkleinen of verleggen van aangrenzende vlakken kleiner of groter zijn geworden.

Kerngis en Beheerkaart Nat

Bij werkzaamheden aan rijkswegen en -wateren dienen alle nieuwe en gewijzigde gegevens ten behoeve van Kerngis en/of beheerkaart nat te worden geleverd conform de volgende specificaties, te downloaden vanaf de website <http://www.rws.nl/datacontracteisen> tabblad 'Kerngis Droog en Beheerkaart Nat':

- Productspecificatie Kerngis-data;
- Invulinstructie datamodel Kerngis 2007;
- Productspecificatie Beheerkaart Nat;
- Invulinstructie Beheerkaart Nat.

De inwinning voor Kerngis dient plaats te vinden conform het projecttype 'Bouwprojecten inclusief DTB' volgens § 1.3 van de 'Productspecificatie Kerngis-data'.

Levering van Beheerkaart Nat bestanden dient altijd tegelijk of na de levering van bijbehorende DTB bestanden te gebeuren i.v.m. dat de topografie in Beheerkaart Nat op DTB is gebaseerd.

Vaarweginformatie

Indien wijzigingen gevolgen hebben voor de vaarweg, ontvangen wij graag ook deze informatie. Met betrekking tot bebording en gebieden ontvangen wij graag X/Y coördinaten, soort en type e.d. met eventuele foto's ter verduidelijking.

Technisch dossier

Graag ontvangen wij alle technische documentatie van het gewijzigde en/of nieuw gebouwde object. Denk hierbij o.a. aan berekeningen, afwegingen, productspecificaties en afspraken die zijn gemaakt. Indien aanpassingen nodig zijn in huidige documentatie, kunt u betreffende stukken bij ons opvragen.

Indien de decompositie gaat wijzigen ontvangen wij ook graag een voorstel voor de gewijzigde decompositie volgens de NEN2767-4. U kunt van ons de huidige decompositie als uitgangspunt ontvangen.

Van alle technische documentatie willen wij ook metadata ontvangen in een excelsheet. Deze excelsheet kunt u bij ons opvragen.

Autocad bestanden en tekeningen

Voor alle nieuw gerealiseerde werken dienen de As-built bestanden en tekeningen geleverd te worden conform de volgende specificaties:

Bestandsformaat: inleesbaar in AutoCad Map 3D 2014;

Tekeningenformaat in PDF: Adobe Reader 7.0.9 DUT;

Opgebouwd conform NLCS (Nederlands CAD standaard). Voor nadere informatie zie www.nlcs-gww.nl

Document aanvullende eisen tekenwerk Rijkswaterstaat, te downloaden van

www.rws.nl/datacontracteidsen tabblad "CAD bestanden en –tekeningen Rijkswaterstaat".;

Document "Tekenvoorschriften object – en lijn-infrastructuur gebonden infra" te downloaden vanaf www.rws.nl/datacontracteisen, tabblad "CAD bestanden en –tekeningen Rijkswaterstaat".

Bestaande tekeningen in RTW, die wijzigen door het Werk, dienen omgezet te worden naar NLCS.

Hydrografische gegevens

Bij roering van de waterbodem zijn voor en achteraf lodingen vereist. Deze lodingen zijn noodzakelijk om morfologische veranderingen in de bodem door het plaatsen van windturbines in kaart te brengen en om de eventuele voor de gebruikers van het IJsselmeer nadelige morfologische gevolgen tijdig te kunnen aanpakken. Indien tussen deze lodingen meer dan een jaar tijd zit, worden jaarlijks lodingen gevraagd, voorafgaand aan het recreatieve vaarseizoen. Gedurende de eerste 5 jaar na plaatsing van de molens dient jaarlijks een loding te worden gemaakt rondom de molenfundaties, indien uit lodingen blijkt dat erosie ontstaat rondom de monopiles of andersoortige fundatie dient de monitoring hierop zo nodig aangepast cq geïntensiveerd te worden. Ook ter plaatse van de acht clusters van rifballen dienen lodingen te worden uitgevoerd. Zie hiertoe de betreffende vergunningvoorschriften.

Op lodingen, peilingen en sonaropnamen zijn de "Nederlandse normen voor hydrografische opnemingen" van toepassing. Deze norm is te downloaden vanaf de website

<http://www.rws.nl/datacontracteisen>, tabblad Hydrografische normen.

Kabels en leidingen

Daarnaast geldt voor kabels en leidingen waarvan Rijkswaterstaat beheerder is of wordt het volgende:

- Uiterlijk 30 werkdagen voor de geplande datum waarop het leggen of verleggen van kabels of leidingen wordt aangevangen, verstrekt u aan het district de geplande ligginggegevens m.b.t. de betreffende kabels en leidingen. Gegevens dienen te worden aangeleverd volgens de specificaties genoemd onder Autocad bestanden en tekeningen.
- Uiterlijk 15 werkdagen na voltooiing van werkzaamheden met betrekking tot het (ver)leggen van de kabels en leidingen verstrekt u ligginggegevens aan het district van Rijkswaterstaat dat met het beheer is of wordt belast. Gegevens dienen te worden aangeleverd volgens de specificaties genoemd onder Kerngis-bestand.
- Voor de kabels en leidingen van derden ontvangen wij graag tekeningen in autocad-formaat.
- RWS MN-N wil een ontwerpplan ontvangen van de technische installatie met betrekking tot beveiliging kabels van de molen naar de wal, en tussen molens onderling.

Bijlage VI, Rapport 'Inrichting rustgebied Windplan Blauw'

717048
28 mei 2018

Inrichting rustgebied
Windplan Blauw

SwifterwinT B.V. en Nuon
Wind Development

Definitief v2

Postbus 579
7550 AN Hengelo
Telefoon (074) 248 99 40

Documenttitel	Inrichting rustgebied Windplan Blauw
Soort document	Definitief v2
Datum	28 mei 2018
Projectnummer	717048
Opdrachtgever	SwifterwinT B.V. en Nuon Wind Development
Auteur	Martijn ten Klooster, Pondera Consult Jimme Zoete, Witteveen+Bos
Vrijgave	Martijn ten Klooster, Pondera Consult

1 INRICHTING RUSTGEBIED WINDPLAN BLAUW

1.1 Inleiding

Onderdeel van windpark Blauw is de aanwijzing van een rustgebied voor de fuut als mitigatie voor de verstoring ten gevolge van de windturbines. Het rustgebied betreft een zone in het IJsselmeer langs de IJsselmeerdijk indicatief tussen de Maximacentrale en de Ketelbrug met een breedte van 300 m. In deze zone is scheepvaart tussen 1 augustus en 31 maart niet toegestaan. In bijlage 1 en 2 is de locatie van het betreffende gebied aangegeven.

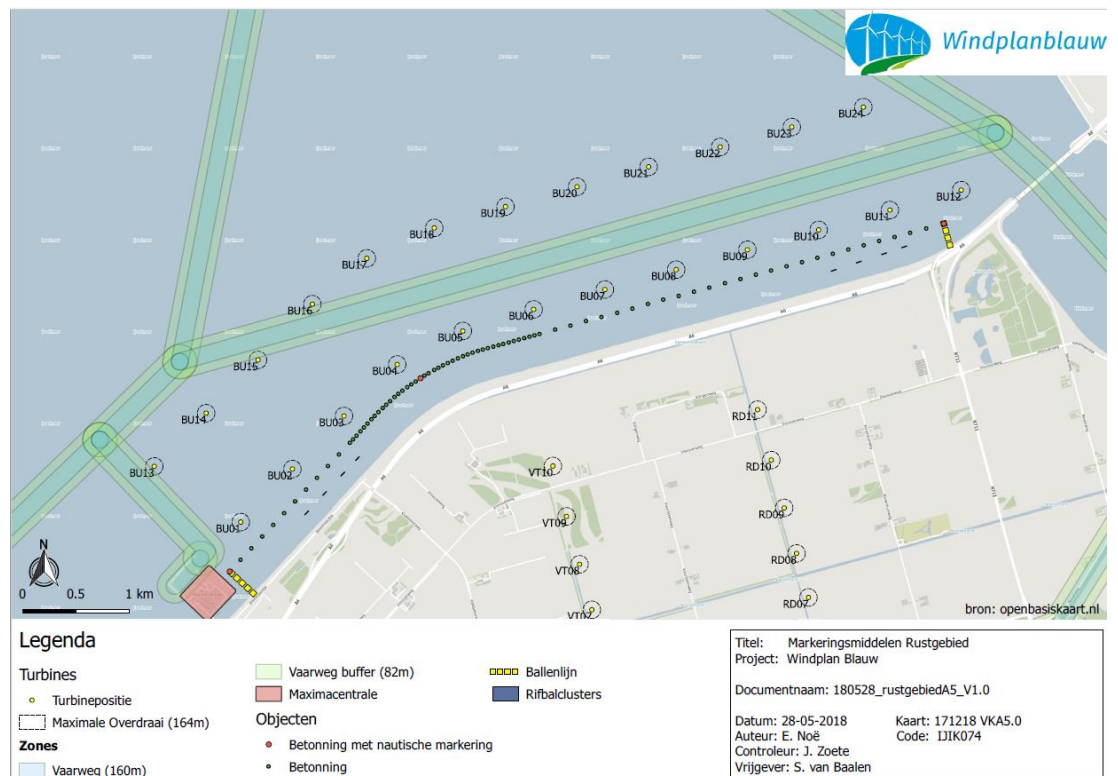
Voorgesteld is om door middel van onderwaterstructuren een additionele kwaliteitsimpuls aan het gebied te geven waardoor de voedselbeschikbaarheid voor viseters en benthoseters wordt vergroot. Ten behoeve van een robuuste uitvoering van de mitigerende maatregel wordt deze impuls toegepast in de vorm van de toepassing van 200 rifballen die in clusters op een aantal locaties worden aangelegd (zie paragraaf 1.3).

In deze notitie wordt de uitvoering van het rustgebied beschreven. Vervolgens wordt ingegaan op de raakvlakken met de scheepvaart, de IJsselmeerdijk (de waterkering) en het watersysteem. De ecologische effecten zijn beschreven in de Passende Beoordeling voor windpark Blauw.

1.2 Afscherming

Het rustgebied is aangegeven in het Rijksinpassingsplan. Om het rustgebied kenbaar te maken voor de scheepvaart wordt het gebied met behulp van een aantal middelen gemarkeerd. In figuur 1.2 is de locatie en uitvoering van deze middelen weergegeven. Deze zijn in overleg met Rijkswaterstaat tot stand gekomen. De middelen zijn een aanvulling op het markeringsplan dat voor het gehele windpark.

Figuur 1.1 Markeringsmiddelen rustgebied

De markering kent de volgende onderdelen:

- Twee ballenlijnen met een lengte van 300 m
- Betonning parallel aan de dijk op een afstand van 300 m over een lengte van 8,3 km
- In de bocht wordt de betonning verdicht aangelegd (om de 50 meter) en in de hoekpunten en in het midden van de bocht uitgevoerd met een invaartverbodsbord, een radarreflector en een geel signaal licht.

Zie voor de coördinaten verderop in deze paragraaf.

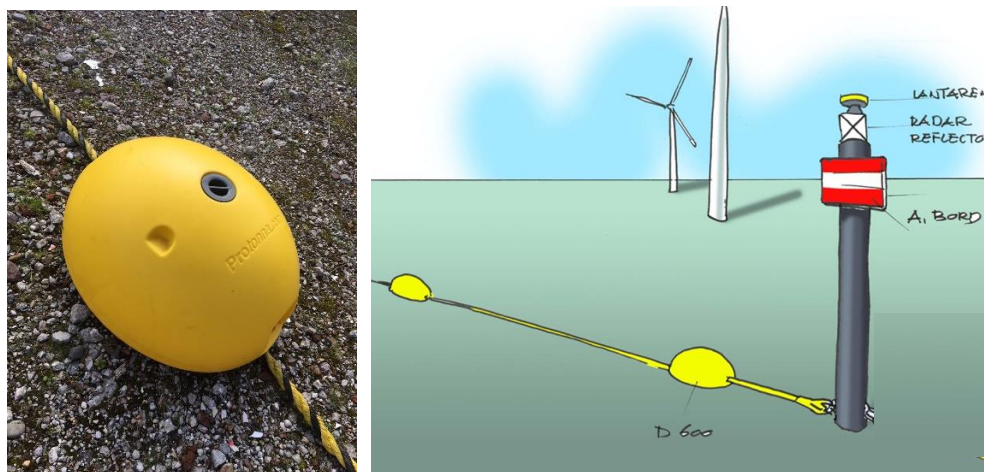
In de volgende tabel is de uitvoering in meer detail beschreven. Deze is gebaseerd op informatie bij de leverancier (Protonna).

Tabel 1.1 Detaillering markeringsmiddelen

Markering	Kenmerken
Ballenlijn	<ul style="list-style-type: none"> - D600 ballen, bedoeld voor groot open water - Onderlinge afstand hart op hart 10 meter - Verbonden met 30-38 mm touw - Op de dijk bevestigd aan een betonblok met ingegoten stalen oog - In het water bevestigd aan 2 stalen buispalen, één op 150 m afstand van de dijk en één op 300 m (hoekpunt). De palen worden circa 1- 2 m de grond in gedrukt/geslagen
Betonning	<p>Tonnen of kegels ter markering van het bijzondere gebied met een rood/wit/rood markering bovenop.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hart op hart afstand 150 m - In de bocht hart op hart afstand 50 m
Nautische markering	<p>Bevestiging op hoekpunten en/ of boeien</p> <ul style="list-style-type: none"> - Radarreflector 300 mm RVS 316 (3 stuks) - M660 geel nautisch lantaarn (3 stuks) - A1 borden klasse 3 afmeting 120x80 (3 stuks)

Het gebied blijft toegankelijk voor de vissers met een vergunning voor het plaatsen van fuiken aan de westzijde van het gebied en voor het waterschap in geval van onderhoud of andere werkzaamheden. In principe vindt onderhoud plaats vanaf de waterkering.

Figuur 1.2 Middelen Ballenlijn en uiteinde ballenlijn, paal met markering

Bron: Protonna

Toelichting Ballenlijn

De uiteinden van de ballenlijn worden bij de IJsselmeerdijk aan een betonblok verankerd. Deze heten aanlandingspunten. Punt 1 is het dichtstbijzijnde aan de Maximacentrale en punt 2 het dichtstbijzijnde aan de Ketelbrug. De uiteinden van de ballenlijn worden bevestigd aan ton 1 en ton 80 van de nautische markering.

Aanlandingspunt Ballenlijn

id	x	y
1	165065	510007
2	171619	513259

Toelichting Betonning en Nautische Markering

De betonning bestaat uit een lijn van tonnen met om de 150m een ton. In de bocht van het afgezette rustgebied bevinden deze tonnen zich om de 50m. Daarnaast zijn er 3 punten waarop extra nautische markering wordt toegevoegd. Dit zijn de punten 1, 30 en 80. De coördinaten van deze nautische markering en van iedere afzonderlijke ton zijn hieronder toegevoegd.

Betonning met Nautische Markering		
id	x	y
1	164849	510207
30	166642	512020
80	171558	513470

Tabel 1.2 RD-coördinaten betonning

ID	X	Y	ID	X	Y
1	164849	510207	41	167131	512260
2	164951	510316	42	167181	512277
3	165054	510424	43	167227	512290
4	165155	510535	44	167274	512303
5	165258	510644	45	167326	512317
6	165361	510754	46	167375	512330
7	165463	510865	47	167419	512342
8	165567	510975	48	167471	512356
9	165669	511085	49	167518	512369
10	165772	511196	50	167566	512382
11	165876	511305	51	167617	512396
12	165978	511414	52	167665	512410
13	166008	511446	53	167712	512422
14	166041	511481	54	167760	512435
15	166078	511522	55	167907	512477
16	166110	511558	56	168050	512514
17	166144	511594	57	168197	512557
18	166181	511635	58	168342	512594
19	166211	511667	59	168490	512634
20	166247	511702	60	168632	512674
21	166287	511741	61	168779	512717
22	166320	511771	62	168923	512758
23	166356	511805	63	169068	512792
24	166398	511844	64	169212	512832
25	166433	511874	65	169355	512870
26	166472	511903	66	169503	512912
27	166518	511936	67	169648	512951
28	166555	511962	68	169792	512992
29	166596	511989	69	170081	513071
30	166642	512020	70	170226	513109
31	166679	512045	71	169936	513031
32	166717	512067	72	170370	513150
33	166770	512097	73	170516	513188
34	166810	512118	74	170661	513228
35	166853	512141	75	170806	513268
36	166898	512162	76	170951	513308
37	166944	512184	77	171096	513345
38	166993	512207	78	171242	513384
39	167041	512226	79	171393	513425
40	167085	512243	80	171558	513470

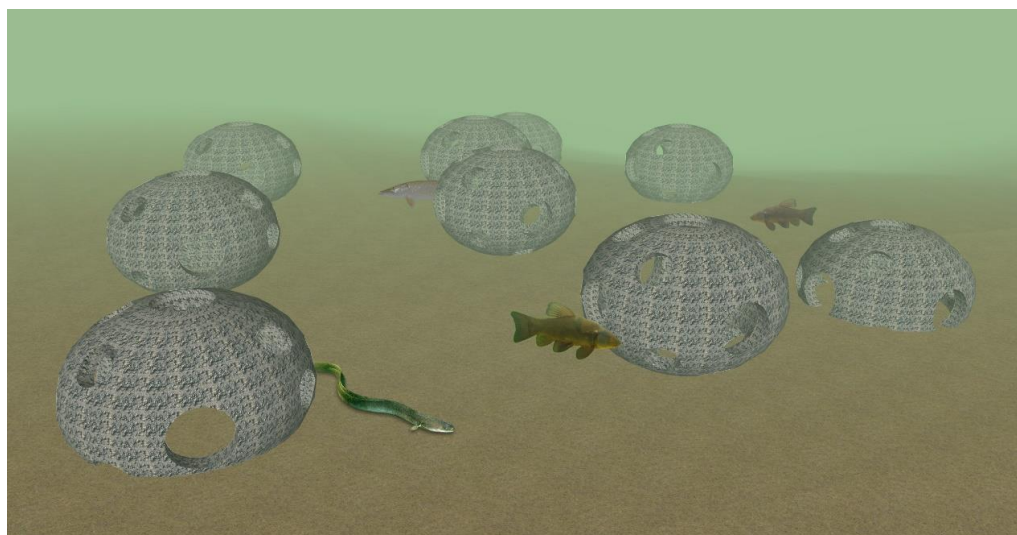
1.3 Rifballen

De rifballen zijn hol van binnen en de buitenkant is voorzien van enkele grote gaten met een diameter van 20-30 cm (figuur 1.4). De ballen hebben een diameter van circa 1,0 meter. In tabel 1.3 zijn nadere specificaties weergegeven. Er worden 200 rifballen neergelegd. De rifballen zijn eenvoudig te plaatsen met behulp van een schip met kleine takel ¹.

Tabel 1.3 Specificaties rifballen

	Breedte	Hoogte	Gewicht	Volume	Opp. buitenkant	# gaten
Rifbal	1,20 m	0,90 m	680-1000 kg	0,25 m ³	7,0 m ²	17 - 24

Figuur 1.3 Impressie van een ontwerp voor verbetering van het onderwatermilieu opgebouwd uit kunstmatige rifballen. Bron: Bureau Waardenburg

De rifballen worden op een aantal locaties in clusters bij elkaar gelegd in het rustgebied. Het betreft acht clusters met elk 25 rifballen (zoals schematisch weergegeven in figuur 1.5). De ligging van de clusters is weergegeven in bijlage 1 en in bijlage 2. Hierna zijn de coördinaten van de locaties opgenomen. De rifballen worden op 160 meter van de IJsselmeerdijk gelegd². Vanuit ecologisch oogpunt zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- een cluster bestaat uit een lijn van 12 en 13 stuks (onderling verspringend), tussenafstand 3 meter tussen de ballen (mag ook wat meer zijn), een cluster is circa 50 meter breed;
- vier clusters worden verdeeld in het westelijk deel van het rustgebied (mogelijk profiteren vissen hier nog van de koelwaterstroom);
- vier clusters worden verdeeld in het oostelijk deel van het rustgebied, zodat vissen die van en naar Ketelmeer trekken profiteren van de rifballen;
- tussenafstand tussen clusters binnen voornoemde gebieden bedraagt circa 250 m zodat sprake is van enige samenhang en onderlinge versterking;

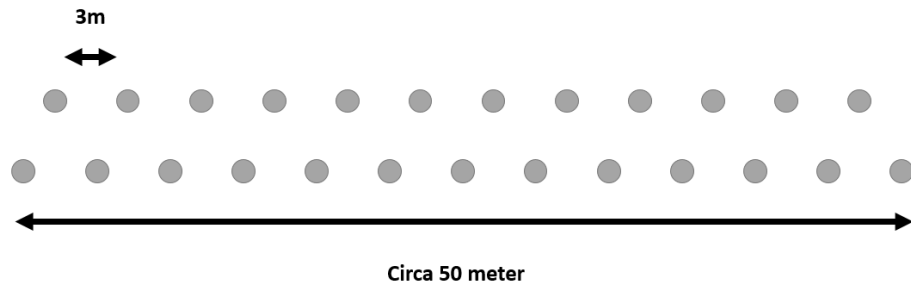
¹ En te verplaatsen indien noodzakelijk voor bijvoorbeeld onderhoud aan de waterkering.

² De afstand tot de dijk wordt nader afgestemd met het waterschap

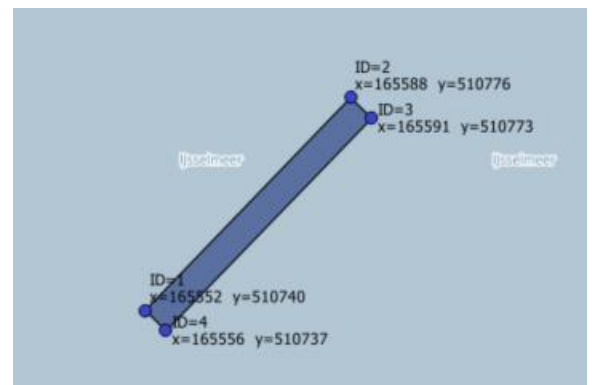
- alle rifballen liggen binnen het rustgebied, nabij de IJsselmeerdijk. De dijk heeft voor sommige vissoorten ook een paaifunctie, en duikeenden verblijven dicht onder de dijk en rusten dan dus dichtbij potentieel foerageerbron.

Figuur 1.4 schematische weergave van een cluster kunstmatige rifballen

Toelichting Rifbalclusters

In totaal zijn er 8 rifbalclusters verdeeld over 2 clustergroepen. Clustergroep 1 bevindt zich in het zuidwesten van het rustgebied nabij de Maximacentrale, Clustergroep 2 in het noordoosten nabij de Ketelbrug. Iedere clustergroep heeft 4 hoekpunten waarvan de coördinaten hieronder zijn weergegeven. De hoekpunten zijn altijd op dezelfde manier genummerd voor ieder cluster, van linksboven (ID1) met de klok mee naar linksonder (ID4) zoals weergegeven op de afbeelding hiernaast. De telling van de ID-nummers begint bij Cluster 1, het dichtste bij de Maximacentrale en loopt op tot het laatste hoekpunt (ID32) van cluster 8, het dichtstbijzijnde cluster aan de Ketelbrug.

Figuur 1.6. Voorbeeld nummering van Cluster 1

Tabel 1.4 RD-coördinaten clusters rifballen

id	X-coord	Y-coord			id	X-coord	Y-coord		
1	165552	510740	Cluster 1	Clustergroep 1	17	170499	513027	Cluster 5	Clustergroep 2
2	165588	510776			18	170547	513042		
3	165591	510773			19	170549	513038		
4	165556	510737			20	170501	513022		
5	165722	510922	Cluster 2		21	170736	513104	Cluster 6	
6	165756	510959			22	170784	513120		
7	165760	510955			23	170785	513115		
8	165725	510919			24	170737	513100		
9	165892	511105	Cluster 3		25	170973	513183	Cluster 7	
10	165927	511141			26	171021	513199		
11	165931	511138			27	171023	513194		
12	165896	511102			28	170975	513178		
13	166030	511250	Cluster 4		29	171163	513248	Cluster 8	
14	166066	511286			30	171211	513263		
15	166069	511283			31	171212	513259		
16	166034	511247			32	171164	513243		

1.4 Effecten van de inrichting van het rustgebied

1.4.1 Ecologie

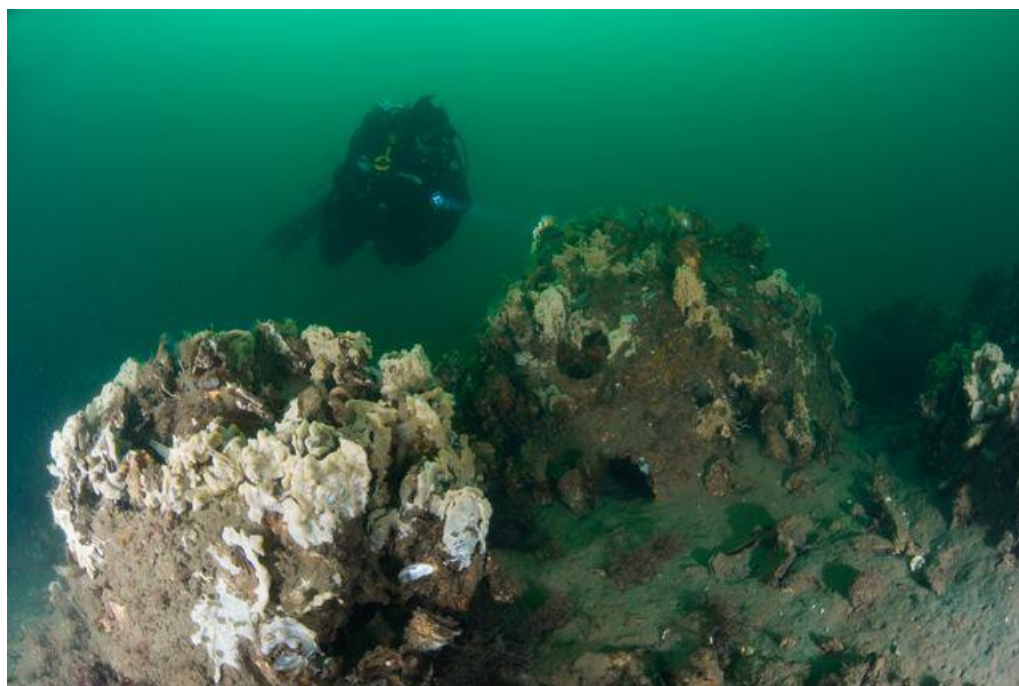
In de passende beoordeling zijn in paragraaf 9.5 de ecologische effecten van het rustgebied beschreven. Hieronder wordt aanvullend ingegaan op de ecologische effecten van het aanbrengen van rifballen.

Door het aanbrengen van substraat in de vorm van rifballen in het rustgebied ontstaat plaatselijk variatie in diepte en substraat waardoor de kolonisatiekansen voor mosselen en andere macrofauna toeneemt. Op en tussen de rifballen kunnen mosselen zich vestigen en ontwikkelen tot mosselbanken. Hierdoor wordt ook weer vis aangetrokken, waarvoor de structuren tevens dienst doen als foerageergebied, maar ook als schuil- en opgroeigebied (figuur 1.7). Dit geheel vormt voedsel voor diverse soorten watervogels, inclusief futen en duikeenden zoals de kuifeend. Er is inmiddels in verschillende experimenten in meren goede ervaring opgedaan met de aanleg van dergelijke 'natuurriffen'.

Tijdens een driejarig experiment met rifballen in het Markermeer (Bak et al. 2014) is vastgesteld dat de dichtheid en het biovolume van driehoeksmosselen en quaggamosselen op de rifballen significant hoger (factor 100 – 800) was dan op de waterbodem tussen de rifballen en in de omgeving (referentiegebied). In het derde jaar was de dichtheid van quaggamosselen op de waterbodem tussen de rifballen significant hoger dan in de omgeving. Daarnaast waren op de waterbodem naast een aantal rifballen grote plekken met levende driehoeksmosselen aanwezig, wat duidde op kolonisatie van de waterbodem door deze mosselen afkomstig van de rifballen. Naast mosselen waren op de rifballen ook relatief hoge dichtheden aanwezig van andere waterorganismen, met name vlokreeftjes en slijkgarnalen. De vlokreeftjes, maar ook de driehoeksmosselen, fungeerden als voedselbron voor diverse vissoorten. Middels onderwatercamera's, echoscope en een schietfuijbemonstering werd vastgesteld dat er in ieder

geval zes soorten vis gebruik maakten van de rifballen: pos, baars, zwartbekgrondel, snoekbaars, blankvoorn en spiering. Bij de rifballen werd met een schietfuis twee maal zoveel vis gevangen als in het referentiegebied. Op de onderwaterbeelden was te zien dat vis de rifballen gebruikte als schuil-, opgroei- en foerageergebied. Zowel jonge als volwassen vissen zwommen in en uit de rifballen en aten de waterorganismen die aanwezig waren op het oppervlak van de rifballen (Bak et al. 2014).

Figuur 1.7 Rifballen in de Grevelingen met aangroei van zoutwater organismen³

Omdat het aanbod aan zoetwatermosselen in het plangebied relatief laag is, zal de aantasting van het leefgebied voor de kuifeend in het plangebied zeer gering zijn en verwaarloosbaar ten opzichte van het gehele IJsselmeer. Hierdoor heeft Windplan Blauw geen mitigatieopgave in termen van voedsel voor de kuifeend. De soort kan echter, net als de fuut, wel mee profiteren van het rustgebied en de daarin opgenomen plus middels rifballen. De rifballen bieden vestigingsmogelijkheden voor benthos. Voor duikeenden kan het rustgebied derhalve een functie als foerageer- en rustgebied vervullen. Hierdoor zal de draagkracht van het IJsselmeer voor kuifeenden in termen van voedsel en rust toenemen.

Van nature komen er in het IJsselmeer soms zuurstofloze condities voor direct boven het bodemoppervlak (in warme jaren), waardoor massa mortaliteit van mosselen kan optreden. De rifballen reiken tot 0,90m boven het bodemoppervlak, waardoor risico's op massa mortaliteit door zuurstofloze condities veel kleiner zijn. De rifballen zijn bovendien goed bestand tegen golfslag en waterstroming. De mosselen op de rifballen fungeren dan als refugium, waarvandaan de waterbodem weer gekoloniseerd kan worden (zie hiervoor).

³ <https://geoservices.rijkswaterstaat.nl/apps/geonetwork/srv/dut/catalog.search#/map>

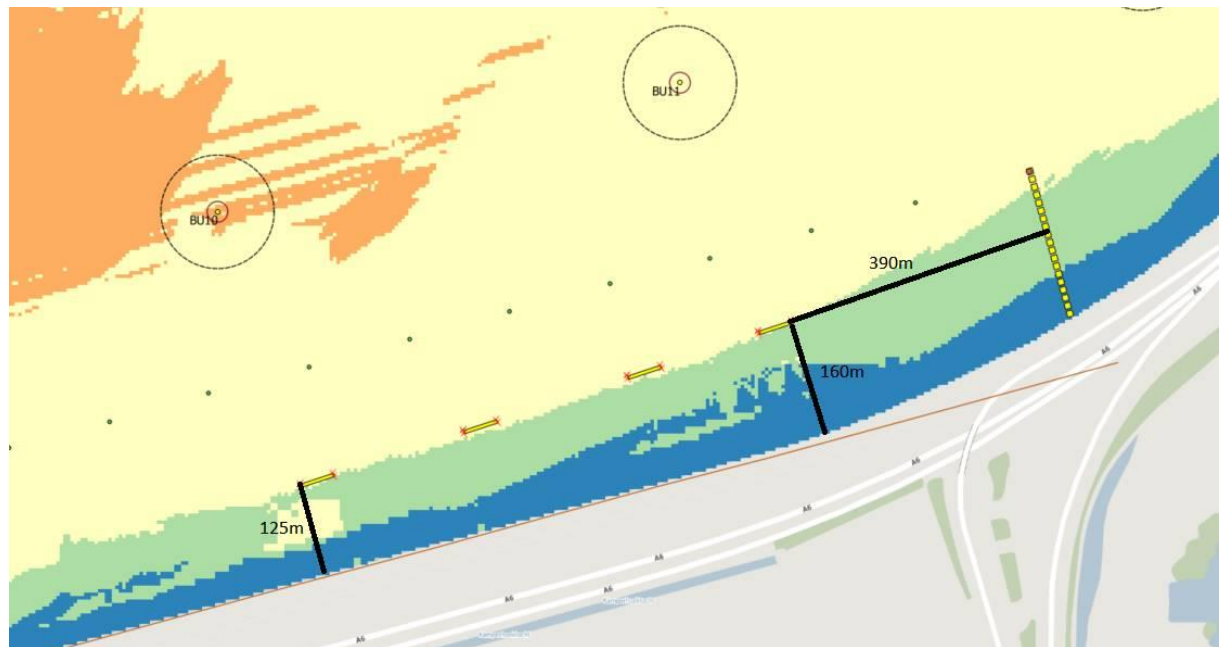
1.4.2 Scheepvaartveiligheid

Voor de scheepvaart geldt de volgende situatie. Een melding wordt tijdig (op het moment van vergunningverlening) gedaan om de zone op te nemen in waterkaarten. De afsluiting leidt ertoe dat het gebied niet toegankelijk is gedurende de periode 1 augustus tot 31 maart. De effecten hiervan zijn in het MER windpark Blauw beschreven. Buiten deze periode is het gebied toegankelijk⁴. Zoals in het MER beschreven wordt slechts zeer beperkt beroepsvaart verwacht in het gebied. Voor de recreatievaart geldt dat als gevolg van de combinatie van een beperkte kioldiepte en de gemiddelde waterdiepte ter plaatse en de beperkte hoogte van de rifballen dat deze geen risico vormen voor de recreatievaart..

De locatie van de rifballen, , is gekozen op die locaties waarbij inclusief toevoeging van de rifballen een vaardiepte van -3 m NAP beschikbaar blijft. Zoals de dieptekaarten in de bijlage bij de aanvulling laten zien is in het gebied sprake van een wisselende diepte (-3 tot - 5,4 m NAP) en moet reeds door de scheepvaart rekening worden gehouden met deze vaardiepte. Nabij de waterkering loopt de diepte snel terug door het talud van de IJsselmeerdijk.

Ter plaatsen van het zoekgebied nabij de Ketelbrug is de bodemdiepte -4.19 tot -4.78meter. Een rifbal is 90cm hoog. Een cluster rifballen beperkt de vaardiepte in het ergste geval op 3,-40m diepte. De rifballen leiden niet tot een nadere beperking van de vaardiepte en leiden derhalve niet tot risico's voor de nautische veiligheid. Voor onderhoud van de waterkering dient op zichzelf reeds met een beperkte vaardiepte rekening te worden gehouden zoals volgt uit de figuur en vormen de rifballen eveneens geen belemmering.

Figuur 1.8 Dieptekaart uitsnede nabij de ketelbrug

⁴ Het gebied blijft ook tijdens de afgesloten periode beschikbaar voor onderhoudswerkzaamheden aan de dijk door het waterschap Zuiderzeeland

Ter plaatse van het zoekgebied nabij de maxima-centrale is de bodem circa -4,90 meter NAP diep. Daardoor zijn alle clusters dus nooit hoger dan - 4,00 m NAP. Ook hier leiden rifballen niet tot een nadere beperking van de vaardiepte en leiden derhalve niet tot risico's voor de nautische veiligheid.

Het gebied kan derhalve toegankelijk blijven buiten de gesloten periode. Een melding zal worden gedaan om de ligging van de rifballen op de waterkaarten op te nemen

De palen waaraan de ballenlijnen worden bevestigd, evenals de ballenlijnen zelf, worden verwijderd buiten de gesloten periode zodat deze geen risico vormen voor de scheepvaart.

De palen en tonnen zijn overdag goed zichtbaar en door de toepassing van radarreflectoren en nautische lichten ook bij slecht zicht condities. Deze vormen derhalve geen risico voor de scheepvaart. In het IJsselmeer geldt dat rekening moet worden gehouden met periodiek optreden van kruierend ijs. De ballenlijnen en boeien zijn hier beperkt tegen bestand. Deze zullen derhalve verwijderd worden op het moment dat ijsvorming optreedt.

1.4.3 Waterkeringsveiligheid

De waterkering kent een beschermingszone van 175 m in het IJsselmeer (combinatie tussen- en buitenbeschermingszone). Binnen deze zone wordt de fixering van de ballenlijnen (2 punten) en in het water de plaatsing van 2 palen uitgevoerd. Deze maatregelen hebben geen invloed op de waterkering als gevolg van de gekozen uitvoeringsmethode die hiervoor is beschreven. Tevens blijft toegang van de waterkering voor het waterschap, ook vanaf de waterzijde, onbelemmerd mogelijk. De ballenlijn zal tijdelijk verwijderd worden indien het waterschap nabij de ballenlijn werkzaamheden bij de waterkering moet uitvoeren. Er vindt geen ingreep plaats op de kering door gebruik te maken van een fixering op basis van massa. De paal in het IJsselmeer op 150 m uit de waterlijn heeft een beperkte diameter en diepte in de bodem en ligt buiten de kernzone waardoor geen indringing in de kering zelf plaatsvindt en effecten van de plaatsing en verwijdering zijn niet aan de orde.

De rifballen worden buiten de tussenbeschermingszone maar binnen de buitenbeschermingszone gelegd. De tussen- en buitenbeschermingszone leveren technisch/fysisch geen bijdrage aan de stabiliteit van de waterkering. De tussenbeschermingszone betreft een ruimtelijke reservering voor mogelijke toekomstige dijkversterking. Hiervoor heeft op dit moment geen concrete besluitvorming plaatsgevonden.

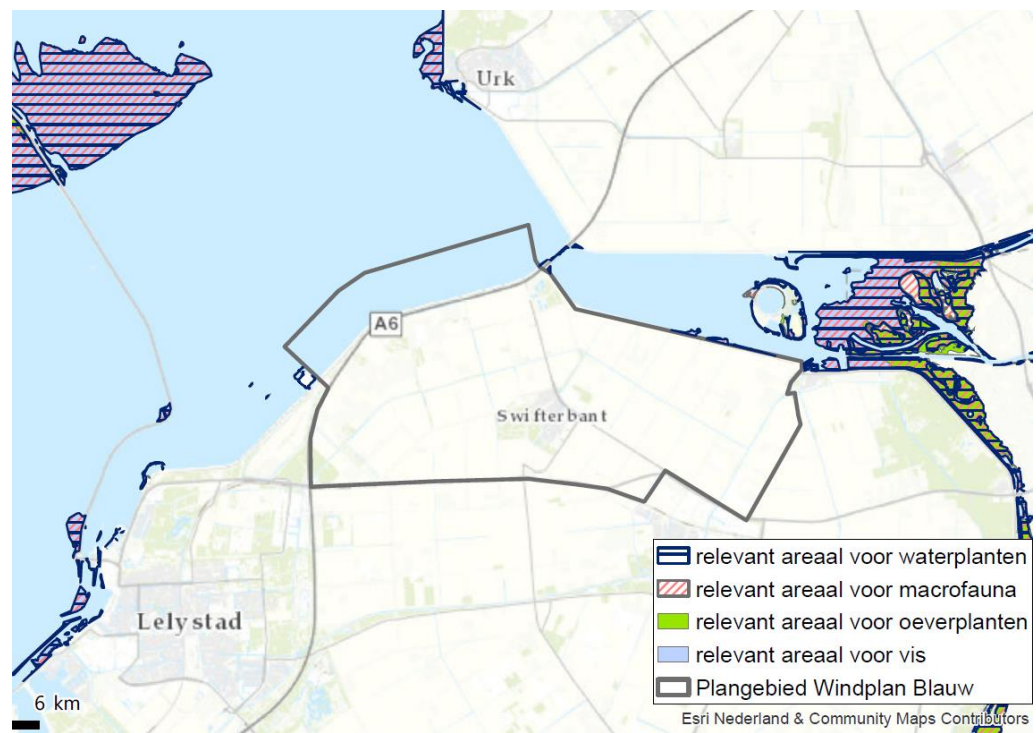
1.4.4 Watersysteem

De beschreven maatregelen hebben op zichzelf geen invloed op het watersysteem anders dan de positieve ecologische bijdrage aan het watersysteem dat de basis is van het Natura 2000-gebied IJsselmeer. Zie hiervoor de passende beoordeling.

Separaat van Natura 2000 geldt dat op grond van de Kaderrichtlijn Water systeemvereisten gelden. Relevant daarbij is de ligging van Ecologisch Relevant Areaal en de potentiële aantasting daarvan door het plaatsen van rifballen. Het dichtstbijzijnde ecologisch relevant areaal ligt op ruim 500 m van de dichtstbijzijnde turbine bij de Maxima-centrale en de Ketelbrug (zie figuur 1.7). Directe effecten van de plaatsing van rifballen zijn daarom uitgesloten.

Figuur 1.5 Ecologisch relevant areaal rondom het projectgebied WP blauw⁵

⁵ <https://geoservices.rijkswaterstaat.nl/apps/geonetwork/srv/dut/catalog.search#/map>